

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
polletno 210 Din
celoletno 420 Din
za inozemstvo
mesečno 50 Din
polletno 300 Din
celoletno 600 Din

SLOVENECEC

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6 III
Vokopisti se ne vračajo, ne frankirana
pisma se ne sprejemajo. Uredništva
telefon števil. 50, upravnništva števil. 329

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Čekovni
račun: Ljubljana števil. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevsko št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Ceneoglasov
1 stolp, peti vrsta
maloglasni po 150
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po Din 2.50, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
Pri večjem o
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Labudji spev.

Nekako labudji pesem si je zapel g. Svetozar Pribičević v nedeljskem »Jutru«. V toliko originalno kolikor konfuzno razpravo o narodnem edinstvu in narodnem sporazumu je odel porazno priznanje »da se je omajala in premagala ideja edinstva« in, da se bodo »praktične posledice te načelne zmage v kratkem pokazale, ko se bo pričela ideja sporazuma ujavljati v življenje.«

Več kot te ugotovitve bi radi slovenske javnosti na Pribičevićev nedeljski uvodnik v »Jutru« ne bilo treba zapisati. Toda, ker gospod Pribičević dokazuje idejo narodnega edinstva kot edino in osnovno državno idejo, ki se je ne sme nihče dotikati, če noče, da se ne pregreši smoti državi sami, ker gospod Pribičević citira besedilo kraljeve prispege, je treba, da si stvar pobliže ogledamo.

Najprej potrebujejo Pribičevićeve trditve nekaj bistvenih popravkov. Pribičević pravi, da je vse akte našega državnega zedinjenja spremljal duh in ideja narodnega edinstva. To ni res. Narodno edinstvo pozna samo centralistična vidovdanska ustava. Pa še ta je dala naši kraljevini naslov »Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev«, torej kraljevina treh narodov. Čemu sicer trojno ime? Ustava sicer sama sebi ni zvesta in drugod govori o enem narodu in enem jeziku, ki pa tudi nosita trojno ime. Ta nedoslednost pa še nikakor ne dokazuje narodnega edinstva in Pribičevićevemu smislu, ampak pomeni samo slabost ustave.

O ideji, ki je vodila Narodno veče, ko je kot suverena oblast združilo državo Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki so živeli pred prevratom pod Avstro-Ogrsko, s kraljevino Srbijo, in ideji, ki je rodila akt zedinjenja 1. dec. 1918, se z g. Pribičevićem ni mogoče prepirati, kajti on svoje ideje narodnega edinstva žal doslej še ni definiral. Dejstvo je, da je šlo tedaj za sporazum med Srbi, Hrvati in Slovenci, da se združijo kot trije najsorodnejši jugoslovanski narodi v skupno državo. To stoji, drugega nič! Tudi če bi delali besedilo aktov zedinjenja še tako silo, ne bi mogli skonstruirati edinstva naroda, kajti to je pojem, s katerim imajo državnopravni akti nobene zveze. Samo to lahko rečemo, da je 1. decembra 1918 mislil Pašić na ustanovitev Velike Srbije, česar tudi ni nikoli tajil, Pribičević pa je hotel za isti namen dobiti malo manj brutalno obliko. Dejstvo in življenje pa je šlo preko obeh.

Kot glavni truf za svojo teorijo je izigral g. Pribičević kraljevo prispego. Kakor sam pravi, je on vztrajal na tem, da pride v besedilo kraljeve prispege: »da bom čuval edinstvo naroda«.

Kaj naj te besede v kraljevi prispegi pomenijo, tega nihče ne ve, tudi gosp. Pribičević ne, kajti tudi nobena kraljeva prispega ne daje in ne jemlje narodom življenja. Reči moramo, da je ta Pribičevićeva dikcija tako nedržavniška, kakor je netaktno in nedržavniško od njega, da vpleta kraljevo prispego v svojo strankarsko polemiko.

Svetozar Pribičević namreč v svoji strankarski zagritosti ne razlikuje med pojmi država, narod, državljani in narodi. Zato ga moramo opozoriti, da državni akti imajo opraviti z državljani, ne pa z narodi. Narodi so nastali, se razvijajo in žive neodvisno od državnih meja, ustav, priseg in zakonodaj. Noben državnopraven akt ne more narodu vzeti njegove etnične individualnosti. Nobena državna sila ni še uničila naroda, čeprav ga morda ni priznavala. Absurdnost pa je Pribičevićeva ideja — da naj iz treh narodov, Srbov, Hrvatov in Slovencev, nastane neka četrti narodnostna enota s tem, da se je dala tem trem narodom ustava, v kateri sta besedi »edinstvo naroda«.

Svetozar Pribičević pravi, da njegova ideja o »edinstvu naroda« propada, ker so proti edinstvu nastopile separatistične stranke. Kaj pa če bi recimo vse politične stranke sprejele Pribičevićovo tezo? Ali bi morda zato Srbi prenehali biti Srbi, Hrvati Hrvati in Slovenci to kar so?!

Svetozar Pribičević je imel priložnost, da v praksi izjava svoje »narodno edinstvo« baš v tisti panogi, ki se njemu zdi najvažnejša: v prosveti. Imel je v svojih rokah najdaljši čas prosvetno ministrstvo, pa se siromak danes vprašuje: »Kaj je to drugega nego protustavna politika, ako del učiteljstva poučuje deco, da so Srbi, Hrvati in Slovenci trije narodi«. Mi pravimo: »Ne del, vsi učitelji morajo tako učiti, kajti sicer bi lagali. In nič drugega kot tako so vsi učitelji učili tudi takrat, ko je bil Pribičević minister za prosveto. Zopet vpra-

šamo: Ali se je g. Pribičević le enemu srbskemu učitelju upal dopovedati, da Srbi niso narod? Ali bi Pribičević ne delal še veliko huje nasilje narodnostnim pravicam Srbov, Hrvatov in Slovencev, če bi jim vsiljeval prosveto neke fiktivne narodnosti, kakor n. pr. minister-fašist, ki prepoveduje narodnostno šolo in predpisuje, da morajo biti slovenski otroci Italijani?

Minister Pribičević je sam najbolj dokazal, da je njegova fiksna ideja iz oblakov vzeta in nima nobene zveze in podlage v dejanskem življenju jugoslovanskih narodov.

Pribičević z vso netaktnostjo, ki jo menda samo on zmore, trdi — potem ko citira kraljevo prispego — da dela proti ustavi, kdor dela proti narodnemu edinstvu in kdor se dotika ustave, da ruši kontinuiteto državnega razvoja. Prvo kot drugo je brez podlage. Narodnega edinstva ni, ustava pa je tudi človeško delo polna smoti in slabosti že v svojem nastanku, v življenju pa podvržena evoluciji in izpremembam, kakršne zahtevajo interesi in blagor državljanov.

Ali nastopi Nikola Pašić?

OBISKI PRI PAŠIČU. — POMIRJENJE MED RADIKALI. — UZUNOVIČ PONOVO VABI SLS V VLADO.

Belgrad, 25. okt. (Izv.) Pri g. Nikoli Pašiću se nadaljujejo politični obiski. Njegovi prijatelji ga obveščajo o dogodkih, ki so se dogodili za časa njegove odsotnosti. Obiski njegovih prijateljev so se v glavnem končali. Sedaj bodo pričeli k g. Pašiću hoditi radikalni poslanci, za katere se trdi, da niso tako iskreni njegovi pristaši.

Pašićevim nameram se stavlja težave.

Ta Pašićeva posvetovanja se držijo v popolni tajnosti, kakor tudi drugi njegovi naklepi. Zanimivo pa je, da je po njegovem prihodu v radikalnem klubu opaziti znatno pomirjenje duhov in da ni več tistega medsebojnega prepiranja, kakor doslej. Najbrže je g. Pašić uvidel težave, ki bi se mu postavile na pot, če bi hotel izzvati krizo. Obenem menda tudi uvideva, da njegov nastop proti vladi najbrže ne bi imel zaželenega konca. Govori se, da bi v slučaju, če bi g. Pašić nastopil proti sedanji vladi in jo v radikalnem klubu s svojimi pristaši prisilil k ostavki, prišlo do volivne vlade, ki bi bila izrečno naperjena proti Pašiću in njegovim pristašem. Zato je govorilo, da bodo morali pašičevci popustiti in trpeti položaj kakor je, dokler ne bo prišlo do kakih drugih novih momentov.

Izjave Pašićevih obiskovalcev.

Nekateri Pašićevi obiskovalci so dali v današnjem časopisu izjave, v katerih hvalejo njegovo modrost in njegovo zdravje. Pravijo, da nima Pašić niti najmanjših bojnih naklepov proti sedanji vladi. Te izjave se

Napredek kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev pa nujno tirja sporazum teh treh narodov, ki so to državo vstavili in jo ohranjujejo. Temelje države ruši, kdor tem narodom uničuje njihovo narodno ljubezen, njihove svetinje, jezik in kulturo. In če Svetozar Pribičević noče, da ga zgodovina zapiše med najvstrajnejše nasprotnike našega državnega napredka, potem se bo moral uvrstiti med iskrene prijatelje sporazuma med Srbi, Hrvati in Slovenci.

Sicer pa Pribičević poje itak labudjo pesem. Srbi, Hrvati in Slovenci vstajajo proti nasprotnikom svoje narodnosti, misel iskrenega sporazuma raste in z njo se bliža čas, ko se bo na vseh mestih v državi uveljavilo prepričanje, da je treba skrbno negovati tvorne sile srbskega, hrvatskega in slovenskega naroda in jim dati prost razmah, da se razvijejo do največjih možnosti. To bo potem zdrav temelj, plodno polje, na katerem bo rastla ljubezen in poštvalnost do države. Seveda; na tem polju bodo zagovorniki strank »za efektno provajanje edinstva« samo — plevel.

spravljajo v zvezo z omenjenimi kombinacijami za slučaj Pašičevega borbenega nastopa.

Časopisje in Uzunović o vstopu SLS v vladu.

Kar se tiče sodelovanja SLS v vladi, javlja današnja Pribičevićeva »Reč«, da so pogajanja razbita. Iz tega vsa radostna sklepa, da iz vsega ne bo nič. Kar je seveda bolj plod želja sam. demokratov, ki so vsi veseli, da ne bodo ostali sami v opoziciji. Omenjena vest je popolnoma napačna. Kakor smo že ponovno naglasili, do kakih meritornih pogajanj do sedaj še ni prišlo. Zato se tudi ne more govoriti o kakih razbitih pogajanjih, kakor piše »Reč«.

Nasproti temu se ostalo časopisje še vedno bavi s tem problemom, katerega smatra v sedanjem položaju za najvažnejše vprašanje.

Uzunovićeva izjava.

Po današnji ministrski seji je predsednik ministrskega sveta g. Nikola Uzunović na vprašanje časnikarjev glede vstopa SLS v vladu odgovoril naslednje:

»Vse sem že povedal, kar sem imel reči in kar sem mogel izjaviti. Sicer pa, če bi jaz bil v opoziciji in bi mi bili znani pogoji za vstop v vladu, bi takoj vstopil.«

Ta Uzunovićeva izjava se mnogo komentira. Politični krogi so mnenja, da bi predsednik vlade vsekakor želel osebnih stikov med njim in dr. Korošcem. Zato po javnosti naravnost poziva, naj bi do takega sestanka prišlo.

Delo anketnega odbora.

ZASLIŠANJE DR. ŽERJAVA. — ČITANJE NOVIH INTERPELACIJ.

Belgrad, 25. okt. (Izv.) Danes dopoldne se je vršila seja anketnega odbora. Na seji je bil zaslišan bivši minister za soc. politiko gosp. dr. Gregor Žerjav v zvezi z znano bencinsko afero. Moral je odgovarjati na vprašanje, zakaj ni izvršil plačila čeka 3 milijonov frankov Jadranski banki, marveč je ta ček položil pri sodišču.

Nato se je sklenilo, da bo posebna komisija preiskala v železniškem ministrstvu vse akte, ki se tičejo vprašanja izplačila za va-

gone adamovske tovarne. Nato se je prečitala znana interpelacija nekaterih poslancev radi nabave raznega blaga iz Amerike za časa, ko je bil minister za prehrano gosp. dr. Korošec. O tej interpelaciji smo že svoječasno obširno poročali. Ze na današnji seji je bilo jasno, da je bila ta interpelacija samo udarec po zraku. Razen tega se je prečitala interpelacija o zlorabah, ki so se izvršile v glavnem ravnateljstvu za vode.

so že bile sprejete, političnega in gospodarsko težkega značaja. Zato pravijo radičevci: Ako smo že enkrat glasovali za belgrajske konvencije, nima nobenega smisla, da bi se upirali nettunskim konvencijam. To vprašanje je tudi mednarodnega značaja, in zato mislijo radičevci, da ni v interesu našega ugleda v inozemstvu, če bi se pri tem vprašanju razšli.

Seja ministrskega sveta.

Belgrad, 25. oktobra (Izv.) Na današnji dopoldanski seji ministrskega sveta se je govorilo o končni sestavi državnega proračuna, o delu v narodni skupščini in o nettunskih konvencijah. Glede proračuna je finančni minister dejal, da so se postavke pri posameznih ministrstvih znatno zmanjšale, vendar pa z vsemi redukcijami on še vedno ni zadovoljen. Posamezne postavke bo treba še bolj zmanjšati. Do prihodnje nedelje bo skušal do redukcijo v posameznih ministrstvih izvesti. Nato

pa, je dejal, bo dal časnikarjem o rezultatih svojega dela obširne izjave.

SESTANEK VODITELJEV OŽJE OPOZICIJE.

Belgrad, 25. okt. (Izv.) Danes dopoldne se je vršil sestanek voditeljev ožje opozicije dr. Korošca, Ljube Davidoviča in Joce Jovanoviča. Na seji so razpravljali o nastopu v skupščini in o raznih poročilih o preganjanju pristašev opozicije po raznih pokrajinah.

Imenovanja v diplomatski službi.

Belgrad, 25. okt. (Izv.) V nedeljo je kralj podpisal ukaz o imenovanjih v diplomatski službi. Imenujejo se:

Za svetnika poslaništva v Berlinu g. Rajko Vintrovič, dosedanji generalni konzul v Bukarešti. Za svetnika poslaništva v Budimpešti Jevrem Tadić, dosedanji ravnatelj I. političnega oddelka v zunanjem ministrstvu. Za svetnika poslaništva v Londonu g. Pavle Karović, dosedanji načelnik tiskovnega oddelka v zunanjem ministrstvu. Za svetnika poslaništva v Parizu g. Aleksander Cincar-Marković, dosedanji svetnik poslaništva v Budimpešti. Za svetnika poslaništva na Dunaju g. Momčilo Jurišić, vpokojeni ravnatelj oddelka zunanjega ministrstva.

Za generalnega konzula v Newyorku g. Gjoka Todorović, dosedanji svetnik poslaništva v Londonu.

Za tajnike poslaništev se imenujejo sledeči:

V Budimpešti Nikola Vuković, tajnik londonskega poslaništva. V Bruxellesu g. Stojan Živadinović, tajnik zun. ministrstva. Pri Vatikenu g. Vojislav Jakovljević, tajnik zun. ministrstva. V Carigradu g. Aleksander Gjorović, tajnik poslaništva v Atenah. V Londonu g. Gjorgje Gjuričić, tajnik posl. v Bruslju.

Za vicekonzula se imenujejo: v Marseillu g. dr. Ivo Andrić, tajnik v zun. min. in pisatelj. V Carigradu g. Ivan Albert Ilić, tajnik zun. ministrstva.

Za pisarje v poslaništvih se imenujejo: V Atenah g. Ivan Frangeš, pisar v zun. min. Na konzulatu v Düsseldorfu g. Teobald Vođušek, pisar konzulata v Budimpešti. Pri Vatikenu g. Rastko Petrović, pisar zun. min.

Za arhivarja poslaništva v Budimpešti se imenuje g. Milan Ljubanović, arhivar v zunanjem ministrstvu.

Razen tega je imenovanih več uradnikov v zun. ministrstvu in sicer: Za ravnatelja I. političnega oddelka g. Božko Hristić, svetnik pariškega poslaništva. Za načelnika dopisnega urada g. Ivan Vukotić, svetnik poslaništva v Tirani. Za tajnika zun. ministrstva g. Stevan Milovanović, tajnik poslaništva v Parizu. Za tajnika zun. ministrstva g. Peter Cabrik, dosedanji vicekonzul v Carigradu. Za pisarja v zun. ministrstvu g. Slavko Kojić, pisar poslaništva v Londonu. Za pisarja zun. ministrstva g. Radovan Milenković, pripravnik v zun. ministrstvu. Za pisarja v zun. ministrstvu g. Dušan Pečanaec, pisar konzulata v Zadru. Za zapisnikarja v zun. ministrstvu g. Jovan Petrović, pripravnik v zun. ministrstvu.

SPORI MED RADIKALI V OSIJEKU.

Osijek, 25. oktobra. (Izv.) Med tukajšnjimi radikali je opaziti boj med dvema strujama. Na čelu ene stoji veliki župan Božić, drugo pa vodi Brkić. Včeraj se je vršila posebna konferenca z namenom, da se spori med obema strujama izravna. Konferenci je priostoval glavni tajnik radikalne stranke dr. Momčilo Ivković. Sestanek je bil zelo buren. Radi prevelikih nasprotij med obema strujama ni imela konferenca prav nobenega uspeha.

RADIKALI PROTI ŠIBENSKEMU ŽUPANU.

Split, 25. oktobra. (Izv.) Ker piše »Dom«, da je šibeniški župan dr. Marko Kožulj izključen iz HSS, so šibeniški radikali takoj postavili zahtevo, da se mora dr. Kožulj odreči županski časti, ker ne uživa več zaupanja Radičeve stranke. Ta zahteva radikalov je izzvala veliko nezadovoljstvo med šibeniškimi Hrvati brez ozira na strankarsko pripadnost, ki zahtevajo, da ostane dr. Kožulj na svojem dosedanjem mestu in da nikakor ne sme odstopiti od županskega mesta.

London, 25. oktobra. (Izv.) Cannboorty je sklenil ustanoviti novo napredno stranko, ki bo v najtesnejši kooperaciji z defavsko stranko.

Freiburg, 25. oktobra. (Izv.) Snežni zameti, ki so pričeli v soboto in se nadaljevali v nedeljo, trajajo še vedno dalje ob temperaturi — 5 stopinj C.

Ženski kongres na Bledu.

(Od naše posebne poročevalke.)

Bled, 25. oktobra.

Bled stoji pod vtisom jugoslovanske ženske skupščine. Hiše so okrašene z zastavami. Srbinke in Hrvatice so prišle večinoma že včeraj — do 180 po številu. Ko je došel vlak, je divjalo zunaj strašno neurje; ob silnem viharju je padal dež, sneg in toča. Gostje so se odpeljali z Lesca na Bled z avtomobili. Čez noč se je vreme vsaj za silo zjasnilo; je pa občuten mrz. Stol je nizko zasnežen.

PRVI DAN KONGRESA.

Dopoldansko zborovanje.

Danes dopoldne so se pripeljale na Bled slovenske udeleženke. Ob pol 11. uri dopoldne se je dvorana v hotelu Toplice napolnila z zborovalkami. Sredi dvorane blesti geslo Lady Aberdeen: Stori drugemu, kar hočeš, da drugi tebi storé.

Na poziv podpredsednice Saveza gospe Franje Tavčarjeve je odšel odbor Saveza po Lady Aberdeen in jo med špalirjem delegatkinj spremil v zborovalno dvorano. Slovenke so jej poklonile šopek krasnih krizantem. Zborovalke so sprejele Lady Aberdeen, vstajljivo damo, bivšo irsko podkraljico, s prišrčnimi ovacijami. Obenem so prišli v dvorano zastopniki občine z županom na čelu in župnik Oblak, da se jej poklonijo.

Nato je predsednica NZS, ga. Petković, pozdravila Lady Aberdeen naprej v srbskem, nato v francoskem jeziku. Slavila je ogromne zasluge odlične gostinje na humanitarnem in feminističnem polju. Nato je predlagala, da skupščina izvoli Lady Aberdeen za častno predsednico kongresa, kar je zbor z vzklikom sprejel in priredil Lady Aberdeen ponovne ovacije.

Potem je predsednica ga. Petković pozdravila ostalo skupščino in slavila delo jugoslovanskega ženstva in njegovih voditeljic. Ob spominu ustanoviteljice NZS Danice Hristić je pozvala zborovalke, da stoje počaste njen spomin. Zborovalke so trikrat zaklicale:

Slava! Govornica se je na topel način spomnila tudi naših neodrešenih sestra na Primorskem in Koroškem, kar je napravilo na navzoče globok vtis.

Ministrski predsednik Uzunović je poslal kongresu brzojavni pozdrav in mu želel najboljšega uspeha.

Lady Aberdeen se v francoskem jeziku na prišrčen način zahvali za lepi sprejem, sporoča pozdrave JZZ in posebej angleške narodne ženske zveze ter izjavlja, da častno predsedstvo z veseljem sprejme.

Glavna tajnica mednarodne žen. zveze Van Eeghen v francoskem jeziku prišrčno pozdravlja kongres; sporoča prav posebne pozdrave organizacije čilskih deklet in prosi, da sme čilskemu ženstvu sporočiti pozdrave skupščine, čemur so zborovalke z vzklikom pritrdile.

Nato so poročale v francoskem oziroma angleškem jeziku o ženskem gibanju: gđna. Atanacković za Srbijo, dr. Z. Smrekar za Hrvatsko in Slavonijo, Zorka Stanojević za Vojvodino, ga. Kristić za Bosno-Hercegovino, ga. Tavčarjeva za Slovenijo (v nemščini), dr. Jelka Perić za Dalmacijo.

Lady Aberdeen, ki je vsa poročila poslušala z velikim zanimanjem, je v lepih besedah izrazila svoje priznanje nad velikim delom, ki ga na vseh poljih vrši jugoslovansko ženstvo. V ostalem je Lady Aberdeen naglašala mirovno misel kot prvo izmed vseh, ki jo mora ženska propagirati.

Nato je kongres z vzklikom sprejel predlog predsednice ga. Petković, da se pošlje udanostna brzojavka kralju Aleksandru in kraljici Mariji. Istotako je kongres odobril brzojavko vladnemu šefu g. Uzunoviću.

Potem so se z vzklikom izvolile zapisničarice, overovateljice in tajništvo, na kar je predsednica Petković slavnostno sejo zaključila in pozvala navzoče, da se popoldne udeležijo kongresnih prireditev.

Prvi zdravstveni dom v Sloveniji.

SLAVNOSTNA OTVORITEV LUKOVIŠKEGA DOMA.

Ministrstvo za ljudsko zdravje je leta 1924 postavilo v svoj program asanirati s pomočjo svojih ustanov po celi državi vsako leto določeno število vasi in si je v ta namen zagotovilo v državnem proračunu potrebna denarna sredstva. Izbrala naj bi se najprej ena vas za vzorno asanacijo, kjer bi se na nekoliko primerih pokazalo, kako naj se n. pr. vas preiskrbi z zdravno pitno vodo, kako naj bodo urejeni cestni kanali, dvorišča, gnojšišča, stranišča, greznice, stanovanjski prostori in podobno. Istočasno naj bi se v taki vasi postavil »Zdravstveni dom«, ki bi skrbel za povzdigo ljudskega zdravja v celi okolici. V Sloveniji so si izbrali za asanacijo Lukovico, kjer se je vsako leto epidemično pojavljala trebušna tifus. Z državno pomočjo in s prostovoljnimi sodelovanjem prebivalstva je danes asanacija izvršena, vas je kanalizirana, greznice urejene, enako vodnjak, legar je ponehal in krona vsemu delu se je preteklo nedeljo otvoril »Zdravstveni dom«, ki je prvi v Sloveniji.

Kljub skrajno slabemu vremenu je bila udeležba vseh slojev prebivalstva zelo številna. Med udeleženci smo opazili načelnika v ministrstvu narodnega zdravja dr. Štamparja, poslanca Štreina, sanit. ref. dr. Mayerja kot zastopnika velikega župana, inšpektorja dr. Katičiča, dr. Vukičevića in dr. Markoviča, okrajnega glavarja vladnega svetnika dr. Ogrina, dalje dr. Dolška, dr. Polca, dr. Lapajnet, dr. Rusa, dr. Pirca in še več drugih gg. zdravnikov. Iz Cerkelj pri Krškem je prišla posebna dekutacija pod vodstvom župana g. Račiča.

Ob 9 dopoldne se je vršil ustanovni obč. zbor Društva za narodno zdravje v Lukovici. Izvolil se je odbor z domačim zdravnikom g. dr. Trtnikom na čelu. Na občnem zboru je v daljšem govoru razložil pomen in namen novega društva g. dr. Pirca.

Ob pol 12 je domači župan g. Kersnik na krasno urejenem lukoviškem trgu pozdravil došle goste, predvsem zastopnika ministrstva za narodno zdravje načelnika dr. Štamparja. Za pozdrav se je zahvalil dr. Štampar, ki je v lepem stvarnem govoru razložil delovanje ministrstva na asanacijskem polju. Po sprejemu so se gostje, šolska mladina in ostala množica z domžalsko godbo na čelu podali k Zdravstvenemu domu, kjer je moravski dekan častni kanonik g. Bizjan ob asistenci dobroskega župnika-dekana g. Beštra in domačega

župnika g. Slačka slovesno blagoslovil novo zgradbo.

Po blagoslovljenju se je g. dr. Mayer v imenu velikega župana zahvalil vsem, ki so pripomogli, da se je zgradil dom in izvršila asanacija. S tem činom se je v odlični meri pomagalo prebivalcem tega kraja tako v zdravstvenem kakor tudi v gospodarskem pogledu, kajti kjer je zdravje, tam je sreča in tam so podani pogoji za koristen gospodarski razvoj.

Poslanec g. Štrcin je izrazil svoje veselje, da se je v njegovem volivnem okraju zgradil prvi Zdravstveni dom.

Inšpektor dr. Katičič je opisal, kako je prišlo do tega, da je ravno Lukovica dobila Zdravstveni dom. Bal se je, da bo naletel na odklonilno stališče, zlasti glede na prispevke. Vendar je bil njegov strah neupravičen, ker je prebivalstvo in županstvo celo akcijo z veseljem podpiralo.

Inšpektor zdravstva v Ljubljani dr. Vukičević se je zahvalil vsem, ki so kaj prispevali in opravljali kuluk. Tudi kamniški okrajni glavar g. Ogrin se je toplo zahvalil vsem, ki so pripomogli, da se je izvršila asanacija in zgradil Zdravstveni dom, posebno še ministru Miletiču, načelniku dr. Štamparju, inšpektorjema Katičiču in Vukičeviću ter šefu higienskega zavoda dr. Pirca. Pohvalil je ljudstvo, ki je radevolje opravljalo kuluk in k vdaril, da manjka še vodovod in pa nujno potrebna okrajna hiralnica in ubožnica.

Domači zdravnik g. dr. Trtnik se je v imenu okraja zahvalil za Zdravstveni dom. Nato so si gostje pod vodstvom g. dr. Pirca ogledali novo zgradbo in pa higiensko razstavo, ki je našla splošno priznanje in pohvalo.

Po končani otvoritveni slavnosti je bil v salonu gostinje pri Slaparju slavnostni banket, ki ga je na čast gostom priredila občina Lukovica. Na banketu je g. župan Kersnik nazdravil ministru za narodno zdravje Miletiču. Načelnik g. dr. Štampar je v lepem govoru opisal zdravstveno politiko v naši državi. Preteklo bo še veliko časa, treba bo velikih gmotnih sredstev in obilo truda, predno bo izvršena asanacija po vseh krajih cele države. Vendar pa so se že dosegli prav lepi uspehi, ki vzbujajo občudovanje po tujih državah. Dosedanji uspehi naj nas spodbujajo k neumornemu delovanju za propeh zdravja prebivalstva cele države.

je že pri nas ponekod prestopila bregove in na Posavju trgala velike kose zemlje. V Zagrebu pa je narasla od sobote ob 17. ure do nedelje ob 23. uri do 2.86 m na 3.50 m in narasla še včeraj. Tudi potok Črnomerec je narasel ter napravil precej škode v Dolnji llici, okrog železniške proge in sploh na periferiji mesta.

Pri nas je neurje zlasti hudo zadelo Celje

in okolico. Savinja je zopet prestopila bregove, uničila in odnesla, kar je dosegla.

V Koprivnici na Hrvaškem je potok Koprivnica preplaval predmestje Brežanec. Celo predmestje (posebno Magdalenska ulica) je bilo težje prizadeto kakor pri prejšnjih letošnjih povodnjih, ker nasip, ki ga je voda takrat predrla, še ni popravljen. Nevarnost povodnji je grozila tudi sredini mesta, ki so ga obvarovali s tem, da so prebili nasip proti Dubovu. Vsled tega je tudi v Brežancu okrog 14. uri začela voda upadati. Tudi bližnje vasi Grbaševac, Koladinec, Pušćakovec in Kuzminac so bile pod vodo, ker je potok Gliboki prestopil bregove. Cela okolica je bila blatno jezero.

Na Sušaku je Rečina že v soboto ponoči in še v nedeljo neprestano naraščala in v nedeljo poplavlila obrežje. Napravila je precej škode, vendar več na reški strani, kjer je breg nižji.

Kakor omenjeno, je pri nas ponekod padala toča. Tako je okrog 13. ure privršela drobna toča ali pravzaprav sodra nad Škofjo Loko in okolico. Po gorenjskih hribih in gorah je snežilo. Še bolj pa ponekod v alpskih deželah. Tudi na Dunaju so popoldne med dežjem videli prvi sneg, ki je padel gosteje in gosteje; zvečer in ponoči pa je že kar medlo. Dunaj je bil v nedeljo zvečer ves bel.

Na srečo so se elementi tope razmeroma hitro izdijvali in je z včerajšnjim dnevom nastopilo zopet mirno in lepo vreme. Upajmo, da bo nekaj časa trajalo.

Jutrovske pravljice.

Javnost že ves teden razpravlja o vstopu SLS v vlado. Vsa poročila časopisja, ki napovedujejo vstop in pogoje, pod katerimi naj bi SLS vstopila, so zgolj kombinacije. Niti ena vladna stranka, niti SLS ni o tej stvari še izpregovorila besede. Noben kompetenten faktor ni torej še povedal ničesar. Gotovo je le to, da so razgovori v teku. O vsebini razgovorov se javnost iz razumljivih razlogov ne obvešča.

To je dejanski položaj in tako ga slika tudi vse nepristransko časopisje, Žerjavovski ljubljanski listi pa so porabili to priložnost

za nesramno kampanjo o kapitulaciji SLS. Cele kolone izpolnjujejo z opisovanjem, kako je SLS prodala ves svoj državni program, opustila avtonomijo, opustila vse, za kar se je borila od postanka naše države.

Vse to pisanje je golo natolcevanje. Jugoslovanski klub je zadnje tedne sicer predmet splošne pozornosti, in javnosti se je sprožilo vprašanje njegovega vstopa v vlado, toda dr. Korošec je izjavil, da do meritornih pogajanj sploh še ni prišlo.

Slovenska ljudska stranka se sploh nikomur ne ponuja, nikogar ne prosi, naj jo sprejme v vlado, in če bo prišel čas, da se ji bo zdelo primerno in prav, da pristopi k vodstvu države, bo to storila kakor še vselej, dosledna sebi in svojemu programu. Brez vsake koristi za Slovenijo SLS gotovo ne pojde v nobeno vlado; za ceno svojega programa pa sploh SLS ni nikdar na razpolago.

SLS nikdar ne bo posnemala SDS-arjev, ki se ponujajo vsem in vsakemu in mislijo, da je njihova strankarska oblast več vredna kot korist Slovenije.

Nedeljsko »Jutro« tudi piše, da se je dr. Korošec pogodil za vstop v vlado na podlagi sporazuma, ki ga je sklenil lani Radić s Pašićem. Ugotavljamo, da je vest od začetka do konca gladko izmišljena. Na tak »sporazum«, ki ga je sklepal jetnik s svojim jetničarjem, SLS nikdar ne bo šla.

Drugo tako jutrovske žongliranje je priznanjem centralistične vidovdanske ustave, ko piše, da »hočejo klerikalci priznati Vidovdansko ustavo« in daje temu priznanju značaj načelnega odobravanja ustave. To je grdo varanje javnosti. Priznali smo ustavo vsi državljani brez izjeme takoj, ko je postala državni zakon. Vsi državni uradniki so morali nanjo priseči in za vse državljane je stopila v veljavo. Tudi poslanci Jugoslovanskega kluba so jo priznali in nanjo prisegli, toda istočasno izjavili, da s to ustavo niso zadovoljni in da jo treba zboljšati. Za zboljšanje vidovdanske ustave pa danes niso samo naši poslanci, tudi vsi Hrvatje in mnogi Srbi v vseh strankah jo zahtevajo. Sam Pašić je dejal, da bo treba ustavo izpremeniti. Le naše »Jutro« gloda še to staro, obrabno kost, da more zraven rohneti proti klerikalcem.

Popoln poraz opozicije proti Stalinu.

KOMISAR ZA NOTRANJE ZADEVE ODSLOVLJEN. — BORBA PROTI OPOZICIJI DO KONCA. — DRŽAVNA ZASTAVA. — UKOR OPOZICIJONALCEM.

Moskva, 25. oktobra. (Izv.) V službenih krogih prevladuje prepričanje, da je treba izvojevati boj proti opoziciji do konca in to tem bolj, ker je opozicija odločena, da vztraja na svoji dosedanji politični liniji. Najboljši izhod iz teh načelnih razlik med voditelji ruske revolucije bi bil po mnenju vladnih krogov ta, če bi se opozicija zavedla svojih načelnih zmot in jih tudi zavrgla. To naj bi bila žrtev opozicije za rešitev in okrepitev boljševizma.

Varšava, 25. oktobra. (Izv.) Rusko časopisje prinaša poročilo, da je dal odbor ljudskih komisarjev Beloborodovu, doslej komisarju za notranje zadeve, neomejen dopust. Beloborodovu sledi baje Siergiejewsky.

Praga, 25. oktobra. (Izv.) Navzlic zaprekam, ki so nastale pri pogajanjih med zastopniki Češkoslovaške in Madjarske za sklenitev trgovinske pogodbe radi nekaterih nesprejemljivih madjarskih zahtev, obstoja vendar prepričanje, da se bodo ta pogajanja v kratkem in ugodno zaključila.

Pariz, 25. oktobra. (Izv.) »Chicago Tri-

bune« poroča iz Varšave o sklepu sovjetske vlade, da se uvede nova državna zastava, ki bo imela dve polji, in sicer rdeče in zeleno z zlatim robom. V sredini pa bo znak sovjetske Rusije. Ta sprememba se utemeljuje tako, da je rdeča barva preveč strankarska in da mora Rusija imeti tako zastavo, ki bo uživala ugled v vseh državah.

Berlin, 25. oktobra. (Izv.) Polslužbeno se dementira poročilo »Chicago Tribune« iz Varšave o izpremembi sovjetske državne zastave. Vse te vesti se označujejo kot izmišljene.

Moskva, 25. oktobra. (Izv.) Centralni komite in centralni kontrolni komite sovjetske Rusije je izrekel Trockiju, Zinovjevu, Kamenjevu, Piatakovu, Sokolnikovu, Smilgi in Nikolovu ukor. Razen tega je bil Zinovjev razrešen svojih funkcij pri III. komunistični internacionali in Trocky pri političnem biroju. Tudi Kamenjev je kot kandidat za politični biro propadel.

Stvarjanje podonavskega bloka.

Budimpešta, 25. oktobra. (Izv.) Nemalo zanimanje je zbudila izjava tukašnjega francoskega poslanika Clincheta novinarjem, v kateri izraža svoje prepričanje, da bo sklenjena tekoma kratkega časa med kraljevino SHS in Madjarsko cela vrsta pogodb. Zbližanje med imenovanimi državama predstavlja prvo etapo na potu k srednjeevropskemu Locarnu.

Budimpešta, 25. oktobra. (Izv.) Vse tukašnje časopisje je sprejelo izjavo francoskega poslanika Clincheta z velikimi simpatijami. Ta izjava se v tukašnjih političnih krogih tolmači na ta način, da stoji v ozadju jugoslovansko-madjarskega zbližanja Francija kot zainteresirana posredovalka.

Budimpešta, 25. oktobra. (Izv.) Poročevalcu »Pester Lloyd« je romunski zunanji minister Mitileneu izjavil, da je o poteku pogajanj med zastopniki Madjarske in kraljevine SHS stalno obveščen. Obenem je v svoji izjavi namignil, da bo po dovršenih pogajanjih med zastopniki imenovanih držav tudi Romunija sledila na potu jugoslovanske politike.

IZ MADŽARSKEGA PARLAMENTA.

Budimpešta, 25. oktobra. (Izv.) V debati o zakonskem predlogu za ustanovitev zgornje zbornice se je oglašal k besedi tudi grof Appony, ki je poudarjal, da je razlika med njim in vlado ta, da hoče on demokratično politiko, a vlada reakcionarno. (Medklici.) Po njegovem mnenju obstoja pravno magnatska zbornica še vedno naprej, dasiravno je zelo potrebna reform. Obenem ugotavlja grof Appony, da ni v zakonskem predlogu za ustanovitev zgornje zbornice govora o kakšnem

zastopstvu delavstva v tej zbornici. Preko delavstva ne bo mogoče iti.

ZA STABILIZACIJO BELGIJSKEGA FRANKA.

Bruselj, 25. oktobra. (Izv.) Pri otvoritvi kredita za stabilizacijo belgijskega franka sodelujejo sledeči denarni zavodi: angleška, francoska, federalna rezervna, japonska, nemška državna, holandska, švedska, avstrijska nacionalna ter ogrska nacionalna banka. Tem se pridruži še švicarska zvezna banka.

RAZOČARANI RADIKALI.

Osišek, 25. oktobra. (Izv.) Včeraj so se v Dalju vršile občinske volitve. Tamkajšnji občinski odbor je bil doslej v rokah radikalov. Prve volitve so bile od velikega župana razveljavljene, in to na pobudo radikalov, ki so upali, da bodo pri ponovnih volitvah zmagali. Izid včerajšnjih občinskih volitev pa je pokazal, da so dobili radikali okoli 150 glasov manj, kakor združene hrvatske stranke.

Split, 25. oktobra. (Izv.) Vodstvo HSS je sklicalo zaupniški sestanek za radičevsko okrajno organizacijo v Splitu. Na sestanku je prišlo do nesoglasij, radi katerih je izstopil iz stranke dr. Sokol, ki ima za razvoj Radičeve stranke v Dalmaciji jako velike zasluge. Čuje se, da bo tudi dalmatinski poslanec HSS Matijević, ki je v ozkih stikih z dr. Sokolom, izstopil iz Radičeve stranke.

ORKAN PRI BERMUDSKEM OTOČJU.

London, 25. oktobra. (Izv.) Pred Bermudskim otočjem se je radi razsajajočega orkana potopil parnik »Valerijan«. Od vsega mošča se je rešilo pred smrtjo le 16 mornarjev.

Halifat, 25. oktobra. (Izv.) Po poročilih z Bermudskega otočja je divjal tamkaj strašen orkan, ki je povzročil veliko škodo. Pred otočjem se je potopil angleški parnik.

Viharna, kritična nedelja.

Po deževnih dneh koncem preteklega tedna je nastopila nedelja z izredno muhastim vremenom; viharji in nalivi so divjali v Sloveniji in sosednih deželah, ponekod je padala toča, drugod sneg, vmes pa je sem in tja med silnim pišem posijalo sonce. Vihar je divjal posebno v Ljubljani in po Gorenjskem ter napravil precej škode. Vode, narasle se od prejšnjega deževja, so naraščale bolj in bolj. Sava

Kaj se godi doma

Ljudska prosveta in izobrazba

(K običnemu zboru Prosvetne zveze na 27. t. m.)

Pojem ljudske izobrazbe je še vedno neopredeljen. Gotovo je, da prava izobrazba ne tiči v znanosti in vednosti, temveč leži v človeški notranjosti, v duši človekovi je njeno kraljestvo. Tu kaj goji in priliva olja oni prosveti, ki človeka napeljuje k versko in pravnemu življenju. Le tista izobrazba je pristna, katera naredi človeka zmognega, da sprejme nase vse dolžnosti, ki jih ima kot državljani in kot verni kristjani.

Motijo se oni, ki vidijo v ljudski prosveti le neke vrste obličje za sodobne bolezni. Prava izobrazba gleda preko vsakdanjosti že v bodočnost. Zato njena naloga ni celiti rane, temveč utrditi človeka tako, da mu val časa rane niti zaskeati ne more.

Kri-vo sodijo oni, kateri smatrajo prosvetno delo le kot neke vrste duhovno dobrodelnost ali miloščino, s katero obdaruje inteligent priproste človeka iz naroda S tako sodbo se oskruni jasno čelo prave ljudske prosvete. Delo izobrazbe je skoro paralelno z delom vzgoje. Tudi ona budi v človekovi duši speče zmožnosti ter jih usmerja proti večni resničnemu cilju.

Na takem temelju deluje med slovenskim narodom Prosvetna zveza že 29 let. Dr. Krek je l. 1897. položil to gorčično zrno v slovensko zemljo, ki se je tekom let razraslo v mogočno drevo. S svojim preroškim duhom je videl naš Evangelist, kako nujno rabi vsak narod enotne kulturne matice. Vse delo te matice je v prvih letih veljalo, da so se speče množice zbudile, da so dvignile glave in srca in pogledale v zarjo Vidove. Par let pred vojno, zlasti pa po vojni so voditelji naroda spoznali, da se mora prosvetna vzgoja gojiti ne več v masah temveč posamezno. Zato se je izključno mladinska organizacija O. P. in Orliška podzveza začela sistematično baviti s smotno mladinsko prosvetno vzgojo. In prav temu individualnemu delu se ima O. P. danes zahvaliti za tako lepe uspehe. Množice ne družijo enotna vez, ne enotni smoter, zato je to polje nerodovito in težko vzprejemljivo za seme prave izobrazbe. Veliko večji so uspehi po manjših enotnih skupinah, kjer družijo skupino isti smoter. To novo smer prosvetnega dela je utrla tudi Prosvetna zveza s svojimi tečajji, gospodarskimi sestanki, s prosvetnimi večeri. Nujno potrebna je tako prosvetna individualna vzgoja takrat, ko se zbirajo in oblikujejo podeželski voditelji. Tu pridemo do one vrzeli, katero bo treba na vsak način premostiti, če ne bo stvar postala usodopolna. V naših vrstah manjka podeželskih voditeljev; tako pogrešajo gospodarske, zadružne, obrtne, delavske in tudi prosvetne organizacije voditeljev po deželi. Izključeno je, da bi dandanes mogel vse to ogromno delo vršiti duhovnik Najvažnejša naloga je vzgoja malih podeželskih sodelavcev in vodnikov. Pač ne bi mogla Prosvetna zveza lepše proslaviti 30. letnega jubileja, kakor da otvori prihodnje leto Krekovo šolo, kjer naj se vzgajajo mladi bodoči delavci na zadružnem, gospodarskem, socialnem in prosvetnem polju. Naloga, ki jo je tudi zadnji katoliški shod podčrtal, kliče po onih idealnih in požrtvovalnih ljudeh, ki bi prisločili na pomoč, da se po tridesetih letih pride do sistematičnega dela. Značilno je, da se je prav v teh dneh centrala nemškega Volksvereina obrnila s spomenico na vse bogoslovne fakultete v Nemčiji, naj se ustanovi posebna stolica za ljudsko izobrazbo. Če v Nemčiji čutijo, kako potrebno je neko sistematično delo tudi na tem polju, potem je veliko večja vrzel pri nas.

Pod okriljem Prosvetne zveze delujejo na kulturnem polju Pevska zveza, ki vrši važno prosvetno delo, ki širi smisel za lepo pesem. Saj je dandanes edinole še naša pesem, poleg knjige, ki družijo vse Slovence tudi preko meja in širnega morja. Ljudski oder pridno in vztrajno pripravljajo novega gradiva našim podeželskim odrom. Nedavno poživljena in preorganizirana S. kr. ženska zveza pa utira pionirsko pot med naše ženske. Še

ena organizacija je, ki isto tako uspešno a tiho in skromno vzgaja pod okriljem Prosvetne zveze slovenski narod, to je Sv. Vojska. Njeno delo je težavno in rabi močnih, jeklenih delavcev. Tudi tukaj bo jutrišnje poročilo zabeležilo lepe uspehe. Širok je torej delokrog naše Prosvetne matice, zato se lahko vsakdo udeleži na tem polju!

Odkritje Medvedovega spomenika.

Maribor, 23. oktobra.

Dan kakor v aprilu: solnce, dež, vihar. Ljudje pa kot vedno: vse zdržijo in premagajo, če jih vodi ljubezen. In tako je kljub naliwu zelo veliko častincev in osebnih prijateljev pok. dr. Medveda prišlo na njegov grob, kjer se je javnosti izročil nagrobni spomenik.

Ob določen uri so zapeli združeni moški pevski zbori iz Maribora pod spretnim vodstvom stolnega kapelnika g. Gašpariča žalostno. Zastopnik odbora za postavitve spomenika gimn. ravnatelj g. dr. Tomišek je na to v poljudnih besedah razložil, kaj nam hoče naznačiti nagrobni spomenik iz Medvedovega podobja in s simbolično prisposodobeno sejavca. Zahvalil se je vsem darovalcem in vsem, ki so prišli k odkritju spomenika. Stolni župnik kanonik g. Ivan Moravec je nato v imenu odbora položil na grob venec in opravil za pokojnega molitev. Ob sklepu je združen moški zbor zapel v srce segajočo Pavčičevo »Narodno nagrobnico«.

Odkritja se je udeležil v zastopstvu prosvetnega škofa dr. Karlina prelat g. dr. Tomažič, v zastopstvu velikega župana g. dr. Terstenjak in srezki poglavar Poljanec, mestni župan g. dr. Leskover, z gospo soprogo, tovariši, prijatelji pokojnega v zelo častnem številu. Pred in po slavnosti je bil bučen naliw, a dobro pol ure, v kateri se je proslava izvršila, je nebo popolnoma mirovalo. Ljudstvo je še dalje ostalo na pokopališču, molilo za rajnega in občudovalo umetniški spomenik.

Usmiljenim srcem!

Povodenj, ki je zadela dne 27. sept. z vso silo obširno žirovsko občino, je zadela nesrečne prebivalce poleg porušenih domov in gosp. stavb, razdrtih njiv, travnikov in gozdov ter drugih zemljišč in materiala tudi s tem, da je siromašnemu ljudstvu odneslo še tisto, kar so si tekom leta z željevitimi rokami pridelali. Nekaterim je odneslo ves živež. Veliko je družin, ki so na tem, da bodo tekom zime izstradane! Saj nimajo ne doma, ne denarja, ne obleke, ne koščka kruha!

Prez nam je zima. Bojimo se, da nam ogromne mase snega, ki padejo v naših krajih, preprečijo dovoz po edini preostali cesti — preko Logatca. Zato je izredno važno, da nam vse dobro ljudstvo pomaga z darovi, zlasti v obliki živil še pred zimo, da spravimo skupaj potrebna živila za tiste nesrečne ljudi, ki so si rešili le golo življenje. Prosimo, da nam pri zbiranju in odpošiljanju grede na roko poleg usmiljenega ljudstva vsi merodajni faktorji.

Prosimo, da se zbere predvsem najvažnejše, kot krompir, moka in slična živila. Žirovci ne bomo pozabili dobrotljivosti tistih, ki se nas usmiliijo v težki nesreči.

Prosimo, da se pošiljke pošljejo preko Logatca na »Občinski pomožni odbor za poplavljenec« v Zireh.

Žiri po povodnji.

Če prideš iz Logatca v Žiri — no, saj od drugod se prav težko pride, z vozom že itak ne — ne vidiš koj na prvi pogled vseh onih razvalin, ki jih je povzročila zadnja povodenj. Kar oddahne si človek: »No, hvala Bogu, saj ni tako hudob! Pa te popelje Žirovec do krajev, kjer so hudourniki divjali. Tu pa izgleda vse drugače. Nobena vojska ne opustoši kraja na tak način, kakor je tu napravila voda. Prostor kmalu od Žirov do

italijanske meje je docela demoliran, enako kraj onstran meje. Preobrnjeni griči, s kamenjem zasuta polja na meter visoko — izpremenjena vodna struga, sesuta poslopja ali vsaj razpokani, najgnejni zidovi, gosti usadi: to je nekdanja Osojnica, preko katere je peljala lepa cesta čez razvodno točko Razpotje v Idrijo. Kar je ostalo po 12. novembru 1920 (rapalska pogodba), to je 27. september 1926 popolnoma razdejalo. Kdo ve, če bodo Italijani svoj del ceste sploh hoteli popraviti, tudi ko bi ne bile ride onstran meje uničene in hrib skoro raztrgan... Ledine, oba Vrsnika, Breznica in Korita ne morejo z vozom niti v Idrijo niti v Žiri.

Pojdi iz Osojnice v Rakuljk, Ledinico, Novo vas, posebno pa na Selo; ne boš spoznal, kje je hušje razdejano Toliko in toliko hiš in poslopij ni, potov ni, polja in travnikov ni... Voda dere, koder sama hoče, prejšnjih strug ni. Grape hudournikov ti zijaajo nasproti z novimi grožnjami... Vso težo razdejano more čutiti in slutiti le oni, ki ve, kaj je bilo prej na teh mestih, kjer je zdaj kup razvalin, ali pa celo niti teh ne, ker je voda tudi nje s temelji odnesla. Kje naj iščejo obrtniki svoje stroje, ki jim jih je odnesla voda s hišo vred? Prekinjeno delo, uničen obrat, naraščanje dolga, to so stvari, ki posegajo globoko v žirovsko gospodarsko življenje.

Tudi ne zapazi navaden izletnik — obiskovalec v par urah velike nevarnosti v hribih, ki obdajajo Žiri krog in krog. Tu so začetni usadi pred bajtami, napokana zemlja, načete hiše. Kako bo na pomlad na tej razmočeni zemlji in teh načetih hribih in gričih?

Resnično: Žiri gospodarsko niso več, kar so bile. G. poslanec Sušnik ni pretiraval, ko je v parlamentu povdarjal živo sliko opustošenja v žirovski občini. Prva stvar, za Žiri ravno tako nujno potrebna kot živež in obleka, pa je regulacija hudournikov in Sore. Brez ureditve vodja je druga poprava iluzorična. O tem so se prepričali g. veliki župan dr. Baltič, narodni poslanec ing. Sernee in gradbeni vodja g. ing. Kraje. Ti gospodje so se za to vprašanje takoj zavzeli, dali izgotoviti načrte, in če ne bo Belgrad zadrževal, bodo najpotrebnejše regulacije hitro izvršene. Potem šel bodo ljudje v ogroženih delih vsi in v bližini hudournikov mirno spali; kajti sedaj, ko so nasipi Račeve na več krajih predrti, pomenja ponovitev zadnje povodnji za Staro vas, Novo vas in spodnji del Žirov vse drugo nevarnost nego je bila 27. septembra. Zato pa je izvršitev varnostnih naprav ob Račevi najnujnejša potreba.

Smrtna nesreča na triglavskem pogorju.

O triglavski nezgodi pl. Gorupa, v kateri je nadarjeni slikar plačal svoj vnuem za umetnost s svojim mladim življenjem, moremo poročati sledeče:

Preteklo nedeljo, dne 24. t. m., so se planinci in lovci odpravili v najhujšem deževju in snežnem metežu iskati truplo ponesrečenca v Steno. Odlili so zjutraj ob 5., iskali ves dan in se vrnili ponoči, vsi premočeni in premraženi, toda brez uspeha. V gorah je bil močen snežen metež in nevihta, tako da je bila ekspedicija zelo težka. V ponedeljek, 25. t. m., je odšla ista ekspedicija zopet na Sev. Steno. Zjutraj je bilo vreme lepo, a vse gore so bile zasnežene in raditega je bila hoda izredno naporna in zelo nevarna. Proti poldnevno je prinesel veter v hribe gosto meglo, tako da ni bilo nobenega razgleda. Tudi ta ekspedicija se je vrnila brez uspeha. Isti dan sta se odpravila še dva moža na Skrlatico, a ju doslej še ni nazaj. Mnenje strokovnjakov je, da ej upanje, da bi ponesrečenca našli, minimalno, ker je vreme skrajno neugodno. Stene so radi snega jako nedostopne in se niti približno ne da dognati, kje se je nesreča zgodila. Gorup je odšel ali na Steno, ali na Prisojnik, ali celo na Skrlatico. Teren je v teh krajih tako raznovrsten in ej možnost prehodov tolika, da je iskanje razširjeno na zelo veliko ozemlje, zlasti, ker je ponesrečenec hodil po divjem terenu brez znanih steza. Navzlic temu se bo iskanje še ta teden sistematično nadaljevalo.

Protestni shod železničarjev.

V nedeljo se je vršil v Kolodvorski restavraciji dobro obiskan protestni shod železničarjev. Shod je otvoril g. Juh in poudaril, da je shod sklican radi protesta proti nameravanemu podaljšanju nestalnosti in proti nameravani odpustitvi železniškega osebja v območju ljubljanskega ravnateljstva. Za njim je dobil besedo g. Ivan Deržič, ki je razložil položaj:

Minister za promet je predložil narodni skupščini zakon za spremembo čl. 205. zakona o železniškem prometnem osebju, da se nestalnost osebja podaljša za tri leta. Svoj predlog utemeljuje s tem, da ga letošnji proračun pooblašča, izvršiti reorganizacijo ministrstva. V to svrhu mora podaljšati nestalnost osebja, izvesti premestitve in osebje reducirati.

Govornik poudarja, da so železničarji ves čas po vojni opozarjali ministre na vzroke, vsled katerih propada promet. Plačujejo se velike provizije za komisije in pri dobavah, varčuje se pa pri premogu. Obračunske službe pri nas ni. O prometu med Češkoslovaško, Avstrijo in Jugoslavijo nam pošiljajo obračune z Dunaja. Državne delavnice za popravila vagonov ne dobivajo zadostnih kreditov za nabavo potrebnega materiala, pač pa se še vedno sklepajo pogodbe z zasebnimi podjetji, čeprav so ista zelo draga in ne izvršujejo svojega dela v redu. Ako bodo pri nas propadale železnice, bo propadalo tudi gospodarstvo. Redukcija naj se izvrši pri osebju, ki niso za službo kvalificirane, ampak so bile v službo sprejete brez izpitov iz strankarskih razlogov. Nabava olja, prago in drugega železniškega materiala naj se izvršuje korektno. Prometni minister mora iz tekočih sredstev plačevati samo tekoče izdatke, ne pa tudi izdatkov, ki spadajo, v finančno ministrstvo. Taki izdatki so pokojnine, anuitete za rimski dogovor, gradbe novih železnic, popravila strojev itd. Naša tarifna politika ni prava. Ugodnosti se nudijo tistim, ki jih ne zaslužijo. Napočno je, da imamo dve najvišji instanci: ministrstvo in glavno ravnateljstvo. Akti se pošiljajo iz ministrstva v glavno ravnateljstvo in narobe. Rešitve se zavlačujejo dve do tri leta, kakor n. pr. vprašanje milošinarjev, ki imajo po zakonu pravico do svojih prejemkov. Redukcija osebja je za promet škodljiva. V bivši Avstriji je prišlo na 1 km proge 13 oseb-uslužbenec, v Češkoslovaški jih pride 10 in pol, pri nas pa je 7.8. V letošnjem proračunu je 259 milijonov premo določenih za plače uslužbenec. Uradnik, ki je zagrešil to napako, se ne kliče na odgovornost, ampak nasprotno. Minister zahteva redukcijo uslužbenec. Radi tega bo naše ravnateljstvo znižalo stalež osebja za 800 do 1000 oseb. Ta redukcija pomeni katastrofo za promet v Sloveniji. — Koncem govora je naglasil, da bodo slovenski železničarji branili obstoj slovenskih železnic, kakor doslej.

Nato je predsednik Juh predlagal sledečo resolucijo:

»Železničarji, ki so zbrani na protestnem shodu Društva jugoslovanskih železničarjev in brodarjev v Ljubljani dne 24. oktobra, najodločneje protestirajo proti podaljšanju nestalnosti po čl. 205. zakona o državnem prometnem osebju. Osebje je na robu moralnega in materialnega propada, ker uprava ne upošteva zakonov in predpisov. Radi slabe uprave propadajo železnice. Osebje je nedolžno. Podaljšanje nestalnosti mora roditi popolno propast prometa in škodovati življenjskim interesom ljudstva in države.«

Resolucija je poslala predsedniku ministrskega sveta, prometnemu ministru, predsedniku narodne skupščine, predsedniku Narodnega radikalnega kluba in predsedniku Hrvatskega seljaškega kluba.

ENA
ZA SVILO
IN VOLNO

Matija Munda:

† Stanko Kljajo.

(Hrvatskemu tovarišu v spomin.)

Zdi se mi, da ravno v tem tiči največja tragika, da nam kruta usoda neusmiljeno pobira ravno najboljšje iz naših vrst. Prvi med najboljšimi, pokojni Pavle Šuman, ki počiva tam v planinski Solčavi, je bil zadnji med slovenskimi tovariši; Ti Stanko, ki si bil tudi prvi med najboljšimi izmed hrvatskih akademskih tovarišev, tudi Ti danes že počivaš tam na veličastnem zagrebškem Mirogoju. In kdo vama bo sledil prvi: Kaj hočemo drugo, kakor v globoki veri skloniti glavo in priznati: božje misli niso naše misli, božja pota niso naša pota.

Nepričakovano je prišla vest o Tvoji smrti. Sem sebi nisem verjel, da nisi več med živimi Ti, ki si se pred par meseci tako čil in zdrav udeleževal vseh zborovanj velikega kongresa hrvatskega katoliškega dijaštva v Dubrovniku, Ti, ki si še na tem kongresu tako navdušeno govoril številno zbranim tovarišem o »historiji in savremeni zadaci »Luči«, katero si urejeval od lanskega leta naprej. Spoznala sva se takrat, dasi sva se videla takrat prvič, vendar sva postala prijatelja. Ljubil si Slovence kot svoje brate. S kakim zanimanjem si me ob tej priliki izpraševal o življenju in delovanju slovenskega katoliškega dijaštva, o napredovanju katoliškega pokreta med slovenskim narodom! Kadar sem Ti govoril kaj o Slovencih, si bil

vesel. Zdi se mi, da si bil celo Ti tisti, ki me je opozoril na misel, ki jo bo treba uresničiti v bližnji ali daljni bodočnosti, na misel velikega kongresa celokupnega jugoslovanskega katoliškega dijaštva v Belgradu. Tvoje misli so preko sedanosti šle tudi v bodočnost.

Bilo je v dneh letošnjega že imenovanega dijaškega kongresa v Dubrovniku. Zadnji dan, nedelja, je bil določen za izlete v bližnjo okolico. S posebnim parnikom se odpeljemo istega dne popoldne proti severu mimo Gruža na otok Lapad, kjer v skalnatem grobu že par let počiva rajni tovariš Labaš, član zagrebškega »Domagoja«. Med potjo smo na krovu parnika zmolili za dušo rajnega rožni venec, nato pa se po skalnati poti podali na kake pol ure oddaljeni grob nepozabnega tovariša. Nosili smo s seboj lavorov venec s trakom, ki je nosil napis: »Svome drugu kongres kat. dištva 1926.« Tebe, Stanko, so kot predsednika »Domagoja« določili, da ob priliki spregovoriš »svome drugu« par besed. Kako lepe besede si takrat govoril! Kako od srca in s solzami v očeh smo zapeli takrat na rajnikovem grobu žalostinko: »Liberate me Domine de morte aeterna«, kako od srca so prihajale besede: requiem aeternam dona ei Domine«. Ali je pa takrat kdo izmed navzočih mislil, da bo čez tri mesece ob Tvojem zevajočem grobu Tvoj tovariš Stjepan Podolsak govoril Tebi poslovinne besede, da bodo čez tri mesece ob Tvojem odprtem grobu peli tovariši: »Liberate me...« in »requiem aeternam...«, da bodo čez tri mesece na tvojo

gomilo polagali lavorove vence, šopke rož, osvežene s solzami tovarišev in tovarišic? In vendar je prišlo tako, ker je moralo tako priti.

Komaj 22 let je bilo našemu Stanku. Tam spodaj v Mostaru, v revni bajtici je tekla njegova zibelka, tam je dovršil tudi gimnazijo. Študiral je nato pravo, prvo leto v Belgradu, drugo in tretje pa v Zagrebu, kjer je postal kmalu eden najdelavnejših med hrvatskimi katoliškimi akademiki, predsednik »Domagoja«, urednik »Luči«, odbornik Podpornega društva. Samo par dni je trajala njegova bolezen! Ječmenec na očesu, operacija na kliniki, bolnica usmiljenih sester, povišanje temperature, vnetje možganske opne (meningitis) in odšel je na pot v večnost, potem, ko se je še okrepčal z Njim, ki je »Pot, Resnica in Življenje«.

»Hočemo Krista i Njegovo Evangelje u sav javni i privatni život; hočemo čvrst i snažan autoritet Kristova Namjesnika na zemlji kao i ostalih, Njemu podređenih, crkvenih poglavica — to jest naših biskupa; hočemo rekrutizaciju našega hrvatskoga naroda, jer je samo u tome njegov spas, ponos i snaga; hočemo socialno pravednost i pobjedu kršćanskoga principa: Ljubi svoga bližnjega kao samoga sebe; a da to postignemo, hočemo pojeđince bogate znanjem i praktičnim katolicizmom; hočemo u našim redovima mnogo ljubavi i jedinstva! Eto, to hočemo. Svrstani u bojnu i nesavladivanu falangu znat ćemo se boriti do pobjede. Žrtva nam je slatka. Ona je uvijek bila najlepši ukras naš.« — Te lepe be-

sede si zapisal v uvodniku prve številke letošnje »Luči«, kot program svojega dela. Jaz jih navajam danes kot Tvojo karakterizacijo. Tak si bil Ti, Stanko Kljajo.

Ne samo »Domagoj«, ne samo »Luč«, ne samo »Liga« in ne samo hrvatski Orel, ves hrvatski katoliški pokret je zgubil enega svojih najboljših bodočih delavcev.

Takrat, brate, ko me popelje pot proti Zagrebu, takrat bom pa poromal na Tvoj grob, cvetko iz slovenskih tal vsadil bom na njem in zmolil očenaš za blagor Tvoje duše in za zmagaje ideje kateri si služil. Počivaj v miru, blaga duša!

M. Soščenko:

Star zajec.

Subskripcija za aeroplan je zadovoljivo napredovala. Neki kanclist, star zračni specialist, ki je s takšnim zrakoplovom že dvakrat letel, je prostovoljno hodil po vseh uradih in pisarnah in agitiral.

Tovariši! — je govoril, — približuje se nova doba. Vsak odbor za subskripcijo bo imel zračno prometno sredstvo v obliki aeroplana. No... torej... podpisujte!

Uradniki so radi podpisovali. Nobeden se ni prepiral s specialistom. Samo v eni edini pisarni, v računskem oddelku, je naletel na trdovraten odpor. Ta trdovratni človek je bil

Slovenci v Italiji

Balilla.

Fašizem je zanesel politiko celo med nedolžno dečo v ljudsko šolo. Vsak učitelj je odgovoren za to, da organizira otroke v svoji šoli pod fašistovsko zastavo. Organizacija narašča se imenuje »Balilla« in sicer se v Balillo vključijo dečki; deklice pa se udeležujejo v krožkih »Piccole Italiane« (Male Italijanke). Učiteljem v krajih, kjer še ni teh organizacij, slaba prede. Nedavno je prepoštoval gorisko deželno videmski prefekt. Italijanski listi so poročali, da se je prefekt napravil na pot, da si sam na lico mesta ogleda škodo, ki jo je prizadel zadnja vremenska katastrofa. Prefekt je res pustil v najbolj prizadetih občinah po par sto Mr. Zgodilo pa se je, da se je prefekt zanimal vsaj tako kakor za škodo na polju in v bregu tudi za »politično« situacijo. Posebno skrbno je povsod povpraševal: »Imate tu Balillo? Glejte, da uredite svoje račune čimprej!«

Komaj so se Bača, Idrija in Vipava povrnil v svoje struge, že se je začel kazati sad prefektovskega potovanja. Seveda iz Rima je prišel le odgovor na interpelacije poslanca Besednjaka, da je vlada nakazala 70.000 (sedemdesetisoč) lir. Sadržaj pa se boljše kažejo na drugi strani: Po deželi vstajajo »Balille« kakor gobe po dežju. Po plave so prinesle »Balillo«. Vsaka slovenska vas ima že svojo »Balillo«. Da je šlo tako hitro!

V Idriji je učitelj italijanščine g. Tasolari razglasil v šoli, naj se otroci prijavijo za »Balillo«. Otroci so ostali na svojih mestih in molčali. Učitelj se je grizel ustnice od jze, pa si je znal pomagati. Otroke je poslal domov. Naslednjega dne se je prikazal otrokom z uradnim papirjem v rokah. Razložil jim je, da je to vladni odlok, ki ukazuje, da se marajo vpisati v »Balillo« vsi otroci; sicer starši onih otrok, ki se ne vpšejo, izgubijo službo. Otroci so se prestrašili in so pričeli vzdigovali roke. Priglasili so se vsi. Kakšno zadoščenje za g. učitelja!

Morala in učitelj.

»Besede mičejo, zgledi vlečejo.« Najmanj kar morejo starši zahtevati od učitelja, ki mu izroči svojega otroka, je, da stoji moralno visoko. Otrok vidi prej slabo kakor dobro. Zato se v zadnjih časih na Primorskem dogajajo stvari, ki pričajo, da mnogo novih učiteljev, ki prihajajo v deželo, ni moralno na višini, ki jo zahteva pretežki učiteljski stan. Če bi starši mogli napraviti križ čez obnašanje vzgojitelja njihovih otrok izven šole, nikakor ne morejo dovoliti, da bi njihova lastna kri postala žrtev živinskega nagona ljudi, katerim so otroke izročili.

Ali je čudno, da n. pr. v Vrtojbi pri Gorici starši ne pustijo deklice v gotove razrede? V Kobaridu, v Kanomljah, v Vogrskem, v Biljah in še drugod so se dogodile v šolah stvari, nad katerimi se mora pošten človek zgražati. Šolska oblast bi morala izvesti preiskavo do dna in sicer nepristransko. Ljudje se bojijo z resnico na dan in raje molčijo, ker jim prizadeti grozijo, da se bodo maščevali. Preiskava naj se ne izroči krajevnim varnostnim organom, ki so pod vplivom teh propalic. Nečemo se niti z daleč dotakniti časti italijanskega učiteljstva sploh. In ravno v interesu učiteljstva in italijanske šole bi bilo, da se ti ljudje spravijo kamor spadajo.

Dejstvo je, da se na Primorsko pošiljajo v svojem poklicu najslabše kvalificirani učitelji! Na stotine jih nima niti zadoščajnih študijev. Šolski skrbnik v Trstu naj bi enkrat nekoliko pobrskal po dokumentih vseh učiteljev. Marsikatera stvar bi prišla na dan. Saj italijanski tisk v Trstu in Gorici sam priznava, da smatrajo italijanski uradniki premestitev na Primorsko za kazni. Mari naj postane primorska dežela kolonija kaznjencev?

VADEMECUM PERFEKTNEGA UČITELJA.

Didaktični ravnatelji so poslali podrejenemu učiteljstvu navodila, kako se mora vesti v šoli in izven nje; navodila naj tvorijo nekaj vademecum

knjigovodja Teterkin, ki se je ironično smehljaj in vprašal specialista:

Aeroplan? Hm... kakšen pa bo ta aeroplan? Zakaj bi jaz — samo tako ne pet ne šest — za to razsipal denar? Jaz sem, očka, star zacej...

Oprostite, — se je razburjal specialist. — Cisto navaden aeroplan...

Navaden! — se je zaničljivo smejal Teterkin. — Hm, morda ne bo trpežen. Morda ga bo pri prvem poletu prevrnil veter — potem je moj denar izgubljen. Pa zakaj bi jaz tako lahkomisljeno denar ven metal?... Jaz sem svoj ženi prebrskal že vse predale. Pa kako naj sedaj to naredim? Morda se propeler ne bo hotel obračati? Ha!

Oprostite! — je rjul specialist. — Državna tovarna ga bo gradila, Tovar... tovarna!

Tovar! — se je posmehoval Teterkin — kaj pa je na tem? Jaz sicer se še nisem vozil v nobenem zrakoplovu, toda jaz, očka, sem star zajec in se znam znajti. Marsikatera tovarna bo vzela denar, potem pa vendar iz vsega tega ne bo nič... Ne mahajte toliko z rokami. Saj bom plačal. Ni mi žal plačati... Jaz pravim to samo zaradi pravičnosti. Toda plačati... prosim lepo. Jaz lahko plačam tudi za Mihrutina... on je na dopustu... Prosim lepo.

Teterkin je izvil iz žepa svojo denarnico, plačal en zlati rubelj za sebe in 25 kopejk za Mihrutina, napisal svoje ime na podpisovalno polo, še enkrat preštel denar in ga izročil specialistu.

Tu imate... toda samo pod pogojem,

perfektnega učitelja, kakor je bil nedavno izdan »Vademecum perfektnege fašistae. Iz teh navodil pisanemu samo najznačilnejše točke: 1. Učitelj mora biti tudi v življenju izven šole na zunaj fašist; za svoje zasebno življenje je tudi odgovoren višjim oblastem. 2. Ob pričetku šolskega pouka mora učitelj pregledati učence, ako so dovolj snažni. Izpolni se nato molitev in zapoje kakšno pobožno pesem. Oboje mora biti seveda opravljeno v italijanskem jeziku. 3. Veronauk poučuje g. katehet. V nižjih razredih naj se zaenkrat poučuje v materinščini; kjer katehet iz osebnih vzrokov ne more poučevati, naj poučuje učitelj. 4. Petje sme biti v prvih štirih razredih samo italijansko. Naj se ne pejejo samo običajne himne, ampak urijo naj se tudi pesmi nacionalno-fašistovskega značaja. Izberejo naj se po možnosti aktualne fašistovske pesmice. 5. Pozdravljati so sme samo po rimljansko. Nihče ne sme v tem oziru dajati drugačnih povelj. Zato morajo učenci pozdraviti po rimljansko tudi kateheta, ko vstopi v razred. 6. Med sabo se smejo učitelji razgovarjati samo po italijansko.

Uničevanje zasebnih knjižnic. O priliki preiskav imajo organi javne varnosti v Idrijskem okraju navado, da uničijo vsem zasebnikom njihove knjižnice, ako niso sestavljene iz italijanskih del. Tako so med hišno preiskavo pobrali učiteljem vsa slovenska strokovna glasila. Orožniki imajo posebno piko na lepo vezane knjige in se broširanih knjig ne lotijo. Kar je vezanega, gre vse na policijo. Ne pomagajo nič vloge na politična oblastva. Kakor se čuje, bodo prizadeti tožili idrijski policijski komisariat, ker noče vračati knjig. One, ki so bile zasežene lanske leto, so baje končale v peči. Ali ni to uničevanje narodnega premoženja?

Odprava slovenščine iz obrtne nadaljevalne šole. V zadnjem času se dela na to, da se odpravi iz obrtne-nadaljevalnih tečajev slovenščina. Italijanski učitelji so že v preteklem šolskem letu nagromadili toliko obtožb proti slovenskim učiteljem, ki poučujejo v teh šolah, da je bilo proti večini izmed njih uvedeno odpustno postopanje. Nekatere izmed teh šol, so že čisto poitalijančene, od drugih pa za leto prvi letnik, prihodnje leto pa zadnji.

Telovadno društvo v Idriji razpuščeno. Pretekli teden je bilo razpuščeno telovadno društvo v Idriji. Razpustilo je sledila preiskava pri vseh članih. Ista usoda bo menda zadelo v najkrajšem času tudi prosvetna društva na Primorskem, ki še živijo. Če se že telovadna društva, ki jim je namen tako očitno, razpuščajo, kaj naj pričakujejo šole prosvetna društva, ki so obdolžena »proti-državne propagande«, ker hranijo v svojih omarah še kako slovensko knjigo?

Nova knjiga dr. M. Opekovih govorov.

Dotiskuje se nova Dr. OPEKOVA KNJIGA:

BOŽJI DNEVI.

Šestintrideset govorov za življenje s Cerkvijo.

Knjiga podaja v znani, homiletiški obliki liturgijo cerkvenega leta, tisto liturgijo, ki je — kakor pravi avtor v Predgovoru — visoka pesem našega verovanja; ki pridiguje mogočnejše, ljubezniveje, uspešnejše nego vsi pridigarji; ki uči moliti pobožnejše, pristrčnejše, vznositeje nego vse knjige molitvene; ki prihaja po nji Kristus s svojimi skrivnostmi in milostmi bliže k nam nego kjerkoli... — Za izpremembo so na nekatere praznike in godove navezani tudi drugi motivi: dogmatični, apologetični, moralni. Knjiga je izdatno obširnejša nego dosedanje dr. Opekove, ker ni kazalo enotne stvarine tritati na dva ali tri manjše zvezke. Izide po vsi priliki prve dni novembra, tako da jo bodo z novim cerkvenim letom duhovniki že lahko začeli rabiti javno, naši inteligentni laiki, ki večkrat tožijo nad pomanjkanjem primerne duhovne berila — pa brati zasebno. — S tem na novo publikacijo samo vnaprej opozarjamo; ko izide, prinesemo o nji obširnejšo oceno

očka, da morem sam iti v tovarno. Lažno oko je vendar zmeraj boljše, kakor pa oko kakšnega tujca.

Teterkin je dolgo nekaj mrmljal, potem pa je začel računati. Toda od razburjenosti ni mogel delati. Šel je kakor senca za specialistom, prežal nanj po hodnikih, zanimal se, kako napreduje subskripcija, koliko so dali in kje se bo gradil aeroplan.

Ko je denar bil zbran in aeroplan naročen, je šel knjigovodja Teterkin, mračno se smehljajoč, v tovarno.

Kako je kaj, bratci? — je vprašal delavce, ali stvar napreduje?

Kaj hočete tukaj? — ga je vprašal inženir.

Kaj tukaj hočem? — se je čudil Teterkin. Pa jaz sem vendar svoj denar dal za aeroplan, in zdaj me še izprašujejo... Tukaj se gradi aeroplan na subskripcijo, očka... moram ga pogledati.

Teterkin je šel počasi po delavnici, pregledoval material, ga poizkušal celo z zobmi in kimal z glavo.

Ej, bratci, morate narediti to stvar trpežno, je rekel delavcem. — Jaz sem star zajec, poznaj vas... Vsi ste lopovi. Potlej bo pa stvar klavarno izgledala, propeler se ne bo obračal... Prosim vas, jaz sem na tem materialno zainteresiran.

Teterkin je še enkrat obšel celo tovarno. Obljubivši da še pride, je odšel. Potem pa je prihajal vsak dan, kadarkoli je utegnil, včasih tudi po dvakrat. Prepiral se je, zmerjal, zahteval, da se izmenja material in pregledaval v inženirjevi pisarni načrte.

Dnevne novice

★ Kralj na Štrosmajerjevi proslavi. Odkritja Štrosmajerjevega spomenika v Zagrebu 7. novembra t. l. se bo udeležil po dosedanjih poročilih tudi kralj.

★ Odkritje spominske plošče kralju Tomislavu. V Metkoviću bodo v nedeljo 31. t. m. slovesno praznovali tisočletnico hrvatskega kraljevstva. Ob tej priliki bodo odkrili spominsko ploščo kralju Tomislavu.

★ Veliki župan ljubljanske oblasti gosp. dr. V. Baltič je nastopil svoj redni dopust. Za časa njegove odsotnosti ga nadomestuje gosp. načelnik Kremenšek.

★ Pomočnik trgovskega ministra. Za pomočnika ministra za trgovino in industrijo je imenovan dr. Mirko Kosić, bivši docent na juridični fakulteti v Ljubljani, pozneje profesor jur. fakultete v Subotici in glavni tajnik Trgovske zbornice v Novem Sadu. Dr. Kosić je že v soboto despel v Belgrad. Dosedanji pomočnik trg. ministra Stepan Janković je upokojen.

★ Novi pomočnik ministra za pravosodje. Za pomočnika ministra za pravosodje je imenovan predsednik viš. sodišča v Kruševcu g. Milorad Pavlović.

★ Ravatelj belgajskega muzeja g. Peter S. Pavlović je na lastno prošnjo upokojen. Na njegovo mesto je imenovan g. Dušan Stojičević, profesor I. moške gimnazije v Belgradu.

★ Javno vprašanje. Kolikor je nam znano, je državna uprava po mirovni pogodbi dolžna urediti predvojne avstrijske obveznice. Toda preteklo je že celih dolgih 7 let, a država ne izplačuje za cerkvene obligacije nobenih obresti. Cesar ne da država, morajo pa župljani dajati iz svojih žepov. Ali bi že ne bil skrajni čas, da stori država svojo dolžnost? — Interesenti.

★ Kongres združenja zasebnih nameščenec se bo vršil v dneh 30. oktobra do 1. novembra v Zagrebu in bo obravnaval pereča stanovska vprašanja.

★ Sarajevsko gledališče bo gostovalo v Čehoslovaški. Upravnik sarajevskega gledališča g. Branimir Nušić je prejel iz Praga vabilo, naj pride v maju 1927 s svojo igralsko družbo na turnejo po Čehoslovaški, za katero naj pripravi tri naša nacionalna dela. Nušić se namerava vabilu odzvati. Sarajevski ensemble bo izpopolnil z najboljšimi igralci in igralkami iz Belgrada in Zagreba.

★ Dr. Spahić bo ostal v zaporu. Kakor smo poročali, je bil aretiran ravnatelj sarajevske podružnice Slavske banke dr. Spahić. Preiskovalni sodnik okrožnega sodišča v Sarajevu je potrdil, da ostane dr. Spahić v preiskovalnem zaporu. Spahićev zagovornik je proti temu vložil pritožbo.

★ Čuden pojav v vodi. Dubrovaška Rijeka, iz katere izvira dobiva Dubrovnik vodo, je postala v petek v svojem zgornjem toku nenaravno zelena. Nekateri trdijo, da je ta čudna zelena barva nastala vsled poskusov asistenta belgajskega geografskega instituta Antona Lažić, ki bi rad dognal, ali je Dubrovaška Rijeka samo nadaljevanje Trebinjske.

★ Krvava noč v Zagrebu. V noči od sobote na nedeljo je prišlo v Zagrebu v Trnju do spopada med tamošnjimi Medjimurci. V mestu je šest Medjimurcev izpilo 15 litrov vina. (Junaci!) Ko so se vračali v Trnje, so začeli klicati na korajžo in razbijati po oknu neke barake, v kateri so stanovali že spali. Eden od njih se je prebudil. Nič hudega sluteč je stopel ven pogledat, kaj je. Komaj je prestopil prag, so ga zgrabili štirje moški in ga pričeli tepsti. Eden ga je s krepelcem udaril po glavi in mu razbil črepinjo, drugi napadalec pa ga je zabodel v desno lice. Med tem so navallili razbesneli Medjimurci še na drugega stanovaleca, ki je slučajno stopil iz barake in mu razparali trebuh. Napadalcu so se po tem

Slišite!... je rekel nekoč inženir, ki ga je že minula potrpežljivost. Prosim lepo... no, kako naj vam to povem... Mi bomo že stvar napravili... Nikar se ne vznemirjajte, nikar ne prihajajte zastoj, ali pa bomo prisiljeni odpovedati naročilo... Saj boste kot zastopnik podjetja sami razumeli, da...

Oprostite! — ga je prekinil Teterkin. Jaz nisem nikakršen zastopnik... kaj ste si tu le izmislili? Jaz sem pošten človek in sem vrgl ven svoj denar za aeroplan...

E... e... — je vzklil inženir. Vi niste zastopnik? Koliko ste pa dali denarja?

Koliko! Pa, dal sem en zlati rubelj.

En rubelj? — se je prestrašil inženir. En rubelj? In je odprl miznico in vrgl Teterkinu en rubelj.

Tu ga imate nazaj, naj vas vrag vzame. Evo ga...

Teterkin je skomizgnil z rameni.

Kakor želite... Ako nočete, ne potrebujem vas, ne kapriciram se na to... Naročil bom aeroplan neke druge. Jaz sem star zajec...

Teterkin je preštel denar, ga vtaknil v žep in odšel. Potem pa se je vrnil in rekel: Še za Mihrutina!

Za Mihrutina? — je zarjul inženir obupno in divje. Za Mihrutina, stari zajec?

Teterkin je prestrašen odprl vrata in zginil.

Denar je izgubljen — je šepetal Teterkin. Lump me je obral za 25 kopejk in to hoče biti izobražen človek, inženir!

groznem dejanju razbegnili na vse strani. Zjutraj je policija dva od njih aretirala.

★ Zopet požar v Zagrebu. V nedeljo zjutraj ob 4 je izbruhnil v Zagrebu pri Sv. Duhu požar v skednju gostilničarja Ivaniše. Gasilci, ki so dospeli šele ob 7, so mogli požar samo lokalizirati. Škoda znaša 50.000 Din.

★ Samomor dečka. V Subotici se je obesil enajstletni sen železniškega uradnika Elemer Balaž. Vzrok samomora je neznan. Deček je bil vedno vesel in razposajen.

★ Otvoritev nove planinske koče na Primorskem Krasu. Hrvatsko planinsko društvo, podružnica »Velebit« na Sušaku otvori v nedeljo 31. t. m. ob 11 dopoldne novo planinsko kočo (zavetišče) pod Obrucom (1377 m) nad historičnem Grobniškim poljem. Ta nova planinska postojanka bo izdatno olajšala planincem pot na gore Primorskega Krasa, katere so bile dosedaj le težko dostopne tujim planincem radi pomanjkanja primerne zavetišča.

★ Ito — zobna pasta najboljša.

★ Gospodje, ne pozabite, da pri tvrdki Fr. Lukič v Ljubljani Pred škofijo 19 kupite že od 800 Din krasen, modern raglan ali suknjo.

Za glavo

se je prijel že marsikdo in obupaval, ker je slabo in drago kupil. Kdor kupi suknje ali raglane pri

DRAGO SCHWAB V LJUBLJANI

je nadvse zadovoljen.

Ljubljana

© Volivni imeniki za Ljubljanske občinske volitve so na vpogled somišljenikom v tajništvo SLS za Ljubljano vsak dan od 5 do 7 zvečer, ob nedeljah pa od 8 do 12 dopoldne. Somišljeniki! Uporabite priliko ter se prepričajte pravočasno, ako ste pravilno vpisani. Posebno pa opozarjamo one somišljenike, ki so se vrnili od vojakov in one, ki so dopolnili 21. leto, da si zagotove vpis v volivni imenik. Vsa v to svrhu potrebna navodila za vpis, prepis itd. daje tajništvo.

© Proslava čehoslovaškega narodnega praznika. Konzulat ČSR v Ljubljani sporoča, da se bo v četrtek, dne 23. oktobra t. l., vršila v uradnih prostorih konzulata na Bregu 8 med 8. do 12. uro recepcija v proslavo čehoslovaškega narodnega praznika. Na to proslavo vabi konzul vse pripadnike in prijatelje čehoslovaškega naroda.

© Poroka. V nedeljo, 24. t. m., se je poročila v škofovi kapelici Mira Mikšić, hčerka imejteljice ugledne ljubljanske trgovine O. Bernatović, z g. med. univ. dr. Viktorjem Golubičem iz Kule. Poročal je nevestin stari stric g. župnik Pavel Oršić. Priča bila g. dr. Levin Polc, finančni svetnik v zastopstvu predsednika upravnega sodišča v Zagrebu g. Samuela Kocjana, in gosp. Matko Jevak, ravnatelj in solastnik »Levan-te«, ženinov svak. Novoporočencema vso srečo!

© Knjižnica šentpeterskega prosvetnega društva je odprta vsako sredo od 6. do 7. ure zvečer in vsako nedeljo od 10. do pol 12. ure dopoldne. Nanovo izišle knjige na razpolago. Zamudnike prosimo, naj vrnejo že dalj časa izposojene knjige.

© Prijava rezervnih častnikov. Mestni magistrat razglašajo: Bivši rezervni častniki, rojeni leta 1876. do 1904. ter pristojni v Ljubljano, ki doslej kot taki še niso bili sprejeti odnosno prevedeni v našo narodno vojsko, naj se v svojem lastnem interesu zglaste najkasneje do konca tega tedna v mestnem vojaškem uradu, soba št. 3, v Mestnem domu.

© Godbeniki — vojni obvezniki, rojeni leta 1876. do 1904. in pristojni v Ljubljano, naj se nemudoma vsaj do konca tega tedna v svojem lastnem interesu zglaste v mestnem vojaškem uradu, soba št. 3, v Mestnem domu. Zglaste naj se tudi oni godbeniki, ki sicer niso služili pri vojaški godbi, ampak v kaki drugi edinici, vendar pa so godbe zmogni in bi se jih moglo kot vojne obveznike za slučaj mobilizacije uporabiti pri vojaških godbah. — Od mestnega magistrata.

© Za vojne invalide, vdove in sirote. Na novo nameravajo ustanoviti trafike: v Ljubljani na Aleksandrovi cesti 7, na Sv. Petra nasipu 71, Cesta na Rožno dolino 40, v Rožni dolini cesta V. št. 2 in v Spodnji Šiški na Jernejevi ulici. — Takoj je lahko prevzeti prosto trafiko v Vel. Lipjanah št. 12. Reflektanti, vojne žrtve, ki razpolagajo s primernimi lokali in kapitalom, naj se nemudoma javijo v pisarni Udruženja svojih invalidov, Krajevni odbor v Ljubljani. — Odbor.

© Udruženje vojnih invalidov, vdov in sirot, krajevni odbor v Ljubljani, pozivlja vse svoje člane in članice, ki so po povodni oškodovani, da pismeno javijo v društveni pisarni, v koliko so prizadeti. Dopisu je brezpogojno priložiti potrdilo ocenjevalne komisije, ker bi bil sicer brezpredmeten. — Odbor.

© Pripravniki izpiti na poštnem ravateljstvu. Včeraj dopoldne so se pričeli na ljubljanskem poštnem in brzojavnem ravnateljstvu pripravniki izpiti za poštno in brzojavne pripravnike II. kategorije pod predstvom direktorja g. Alojzija Gregoriča. Izpitom prisostvuje kot zastopnik poštnega in brzojavnega ministrstva šef personalnega odseka poštnega ministrstva g. Lovrič.

○ **Spoprijela sta se.** Gospa G. je naznala policiji, da je neki livar napadel njenega sina Karola na domačem dvorišču v Rožni dolini in ga s tako silo vrgel na tla, da je ta padel v nezavest. Livar je na policiji izjavil, da je mladega G. pozval, naj miruje, in ker ta ni hotel, sta se »spoprijela« ter padla oba na tla, pri čemer da se je G. le slučajno udaril.

○ **Zobozdravnik dr. Puher** zopet redno ordinira.

○ **Ruskemu odboru v Ljubljani** je uradništvo velikega župana ljubljanske oblasti mesto cvetja na krsto preminulega g. Nikolaja Smolenskega poslalo znesek 440 Din v prid siromašne ruske dece.

○ **Prijeten gost.** Brivec J. je v nedeljo ponoči malo preveč pil in je uganjal v kavarni »Leon« vsakovrstne neumnosti. Ozmernjal je lastnika in natakarkje ter ni hotel plačati cehe. Posredovati je moral stražnik.

○ **Surovež.** A. Furman, mestni uslužbenec, je naznanil policiji, da je neki hlapec, zaposlen pri stavbi zadrugi »Hera« za Bežigradam, tako neusmiljeno pretepaval in brcal v trebuh svoja konja, ki nista mogla izvlči težkega voza iz blata, da so se nad tem vsi ljudje zgražali. Kdor nima usmiljenja z ubogo živaljo, tudi sam ne zasluži usmiljenja.

○ **Polijska kronika.** Policija beleži sledeče aretacije: 1 radi postopanja, 1 radi javnega nasilstva, 2 radi pijanosti in 2 radi splošnega suma, ter sledeče ovadbe: 1 pretep, 3 razgrajanja, 1 falzificirani dvodinarski novic, 1 nedostojno vedenje, 1 prekoračenje policijske ure, 1 prestopok obrtnega reda in 7 prestopkov cestnega policijskega reda.

Oblačila

za gospode in otroke kupite najugodnejše pri staroznanih trgovcih

I. MAČEK, Ljubljana, Aleksandrova cesta št. 12.

Maribor

○ **Izredno odlikovanje** stare mariborske tvrde. Po celi Sloveniji in še dalje je znana mariborska tvrda orgel, katere lastnik je naš zvesti pristaš g. Brandl. Država je pred meseci razpisala natečaj za načrte in proračun glede zgradbe velikih koncertnih orgel za zagrebški konzervatorij. Natečaja se je udeležilo veliko domačih in inozemskih tvrdk, a delo se je oddalo kot po načrtu najboljši izpeljano in glede proračuna najbolj sprejemljivo mariborski tvrdom Brandl, ki je že pričela z delom. K temu odlikovanju g. Brandlu iskreno častitamo!

○ **X. redna seja** mestnega občinskega sveta mariborskega se vrši v četrtek, 28. oktobra t. l., ob 17. uri v mestni posvetovalnici. Dnevni red: 1. Poročila predsedstva. 2. Predlogi in vprašanja. 3. Poročila odsekov.

○ **Sam dr. Pivko** se je čudil. V Slivnici pri Mariboru je imel 17. t. m. dr. Pivko shod, o katerem je sam izjavil v Belgradu, da je bilo s SLS pristaši vred zborovalcev komaj 21. Ko je pa čital dr. Pivko v Belgradu »Jutro«, se je čudil na debelo poročilo o sijajni uspelem SDS shodu v Slivnici in v Spodnji Hoči, o katerem velja isto glede števila kakor o slivniškem. »Taboru« in »Jutru« je pač vsak SDSarski shod »sijajen«, in čim bolj je bil klavrn, tem bolj proslavljata njegovo »sijajnost«. Resnica čez ves!

○ **Fotografije Medvedovega spomenika** se dobijo v obeh prodajalnih tiskarne sv. Cirila v Mariboru. Pri večjem odvzemu popust. Čisti izkupiček teh spominov gre za spomenik, da se more račun čimprej popolnoma poravnati.

○ **Borza dela v Mariboru.** Od 17. do 23. t. m. je pri tej borzi iskalo dela 67 moških in 64 ženskih oseb, delo je bilo ponujeno 48 moških in 47 ženskim osebam, delo je dobilo 50 moških in 23 ženskih, odpadlo jih je 33 moških in 3 ženske, odpotovalo jih je pa 43 moških in 2 ženski. Od 1. januarja do 23. oktobra pa je iskalo dela 5792 oseb, 589 osebam je bilo delo ponujeno, 2676 oseb je dobilo delo, 3294 oseb je bilo izbranih iz evidence in 726 oseb je odpotovalo. — Pri tej borzi dobijo delo: 5 pečarjev, 1 delovodja ključavničarske stroke, 1 mizar, 2 krojača, 1 čevljar, 1 žagar, 6 zidarjev, 3 tesarji, 10 pomožnih delavcev in 1 sečar.

○ **Članek o Tegetthoffovem spomeniku**, ki smo ga prejeli za nedeljsko številko, žal zaradi pomanjkanja prostora nismo mogli objaviti.

○ **Poroka.** V ponedeljek se je poročil v frančiškanski cerkvi gosp. Ivan Ulm, bančni uradnik, z gđno. Ilzo Pfiemer, hčerko znane mariborskega vinskega trgovca gosp. P. Pfiemerja.

○ **Neupravičena nazazila stanovanj.** Stanovanjski urad je dosedaj v nekaj slučajih nakazal stanovanja, do katerih imajo izključno pravico hišni gospodarji. S tem se povzroča samo nepotrebne sitnosti in razburjenja najemnikom, ki imajo vložene prošnje za dodelitev stanovanj ter hite v trumah ogledovat stanovanja, s katerimi urad sploh ne more razpolagati.

○ **Sportne prireditve na praznik Vseh svetnikov.** Tik za starim mestnim pokopališčem se nahajajo športni prostori. Lani se je dogodilo, da so se vršile športne prireditve ves dan. celo popoldne med slovesnimi mo-

litvami za rajne je prihajalo preko njave glasno vpitje in hrup ploskanja, kar je seveda motilo vse, ki so svoje rajne v miru želeli počastiti in zanje moliti. Za letos prosimo športna društva, da za ta dan vse prireditve odpovedo. V slučaju, da se to ne bo zgodilo, bo treba pa na drug način poskrbeti, da se ne žali pietetu spomina umrlih.

○ **Če »Maribor« gotu zabije.** Včeraj je slavilo športno društvo »Maribor« svojo zmago nad »Rapidom«. Da so se te zmage veselili, je razumljivo. Svoje veselje so pokazali s tem, da so po mestu napravili obhod in prepevali. Ljudje, ki niso vedeli, kaj je, so se v večernih urah obhoda marsikje razburjali, a se pozneje, ko so videli, da ni nič »nevarnega«, znova pomirili.

○ **Pri mariborski zastavljalnici** v Gospodski ulici št. 46 se bodo prodajali zastavljeni predmeti od št. 26.299 do 28.196, in dragocenosti od št. 33.415 do 35.355, dne 10. novembra, ako se ne podaljšajo oziroma rešijo do najkasneje 6. novembra.

○ **Nedavno** je bil aretiran v Mariboru znani industrijec g. P., in sicer radi suma tiho-tapstva. V soboto pa je bil P. izpuščen iz preiskovalnega zapora. Vendar baje preiskava še ni ustavljena ter jo nadaljuje policija in carina.

○ **Pretep na ulici.** Zidar Ferdinand K. se je vračal v nedeljo zvečer vinjen čez Glavni trg in Tattenbachovo ulico domov. Med potjo je kričal iz vsega grla »Hoch!«. Pri vходу v Tattenbachovo ulico so ga srečali trije neznan moški, ki so smatrali klice »Hoch!« za izzivanje ter so K. neusmiljeno pretepli. Napadeni je sicer klical na pomoč, toda preden je strežnik pritekel, so neznanci že izginili.

○ **Dobri gostje.** V neki kavarni je bil v nedeljo večer aretiran Josip V., ki si je privoščil to zabavo, da je pogostil celo družbo, nazadnje pa hotel s ceho pobegniti. Ker ga je kavarnar ustavil, je začel razgrajati ter razbijati kozarce. — Enaka usoda je zadela v Grajski kleti Alojzija Z. Ni hotel plačati, kar je zapravil, dokler ga ni plačilni natakark dal aretirati.

○ **Vtopljenec v Dravi.** Brodar meljskega broda je opazil dne 24. t. m. ob 17. uri približno 50 m od levega brega Drave v vodi plavajoče človeško truplo. Ni mogoče ugotoviti, ali je bilo truplo moškega ali žene. Drava ga je prinesla iz večje daljave, ker je že plavalo na površju.

○ **Splašeni konji.** Mlinarskemu pomočniku Ivanu Trolu so se splašili konji, ker je privozil mimo njih precej naglo tovorni avto. Konji so zdirjali po Plinarniški in Meljski cesti po strmim dovozu proti tovornemu kolo-dvoru. Nasproti je privozil dvoprežen tovorni voz tvrde Rogatsch. Voznik se je skušal pred zdivjanimi konji umakniti, toda zbežnele živali so se kljub temu zaleteli v nasproti vozeče konje. Levega konja so s tako silo zadeli z ojesom v trebuh, da so mu raztrgali drob ter zlomili levo zadnjo nogo. Konja so morali na mestu ubiti.

○ **Posledica naliva.** V nedeljo popoldne je divjal nad Mariborom silen nali. Voda je v Tomšičevem drevoredu vdrla v klet Kavarnar »Promenada«. Gasilci so zvečer vodo izsesali, naslednjega dne pa je pri popraviljanju kanala voda klet vnovič napolnila in zopet je morala pomagati požarna bramba, ki je vodo črpala z dvema turbinskima sesalkama. Kavarna trpi znatno škodo.

○ **Nezgodje.** V Marijini ulici se je v soboto zvečer zgrudil mesarski pomočnik Franc Toplak radi živčnega napada. — V Koroščevi ulici se je težko poškodovala 74letna zasebnica Marija Irgolič. Padla je po stopnicah ter si razbila glavo in poškodovala desno roko. Rešilni oddelek jo je prepeljal v bolnišnico.

○ **Zatekel se je pes volčje pasme.** Lastnik ga dobi pri trgovcu Šoštaricu na Aleksandrovi cesti.

Tegetthoff.

Maribor, 24. oktobra.

Tegetthoffov spomenik v Mariboru razburja »Jutrovega« dopisnika (št. 244, 22. okt.), ki v svojem strankarskem fanatizmu udriha po »klerikalcih«, ker da avstrijskemu nemškemu admiralu pripisujejo velike zasluge za slovensko stvar!

Prvi, ki je obsojal odstranitev Tegetthoffovega spomenika v Mariboru, je bil rajni dr. Turner, ki ga je »Jutro« ob njegovi smrti — celo do brezskrbnosti — proslavljalo kot pristnega »svobodomisleca«. A rajni dr. Turner je imel pač širji pogled kakor agromerkurni mladini okoli »Jutrac«.

»Jutrova« dopisnik očitno nikdar ni bil v mariborskem muzeju, ker piše, da stoji Tegetthoffov spomenik nepoškodovan na dvorišču mestnega muzeja. Najbrž je kdaj pokukal skozi odprtine mestnega obzidja in tu videl, da stoji pod kapom neke postave, pa je mislil, da je to Tegetthoff. Njegov dopisni kip pa stoji v veži muzejskega poslopja in se mu v obličju poznajo revolverski strelci.

Da se ta spomenik spravi zopet na svoje mesto, je priporočal že rajni dr. Turner kot svoječasni predsednik »Zgodovinskega društva«. Njegove besede so bile takrat bob ob steno.

Kako je sedaj prišlo do akcije za obnovo tega spomenika, naj se dopisnik informira pri svojih somišljenikih, ki so odborniki Zgodovinskega in Muzejskega društva, da ga ne bodo strašili »klerikalni strahovci«.

Dopisnik in vsi tisti, ki rohne proti temu spomeniku, očitno nimajo pojma, kaj pomeni Te-

getthoff za nas. On se sklicuje na Kovačičevo knjigo o zgodovini Slovenske Štajerske in Prekmurja, ki molči o zaslugah Tegetthoffovih, in pa na robate izbruhe v Hansmannovi nemško-propagandni knjigi »Südsteiermark«. — Kovačičeva knjiga nima namena, govoriti o avstrijskih vojnah ali o zgodovini Dalmacije in Primorja. Hansmannovi izbruhi pa so za objektivno sodbo o Tegetthoffu ravno toliko merodajni kakor dopis »Jutrac«.

Tisti, ki priporočajo obnovo tega spomenika, ne gledajo v Tegetthoffu ne Nemca in ne avstrijskega admirala, temveč le branitelja naše zemlje.

L. 1866. je izbruhnila vojna med Avstrijo in Prusijo, ki je našla zaveznika doli na jugu ob sinji Adriji. Italijanska mornarica, ki se za tiste čase lahko imenuje naravnost sijajna, je imela namen, udariti na našo Dalmacijo ter podpreti Garibaldov vpad na kopnem. Poveljnik italijanske mornarice je dva dni bombardiral otok Vis, »Maklo« Jadranskega morja. Zjutraj se prikaže pred otokom kontreadmiral Tegetthoff z avstrijsko, popolnoma neznan in zanemarjeno mornarico, o kateri svet nič ni vedel. Ko je zagledal avstrijske ladje, je italijanski admiral Persano porogljivo rekel: »Ecco i pescatori!« (Evo ribičev!) Proti oblredbam dunajskega dvora, naj avstrijska mornarica ostane le v defenzivi, je Tegetthoff napadel italijansko mornarico ter s prvim napadom napravil zmešnjavo v sovražnih vrstah. Oklopna »Ferdinand Maks«, na kateri je bil sam Tegetthoff, se je zagnala z vso silo v glavno italijansko ladjo »Re d'Italia« in jo potopila, kar je povzročilo strašno paniko. Bitka je bila dobljena. Ako bi ne bilo Tegetthoffove naravnost drzne akcije, bi bil zemlje lačni sovražnik že takrat osvojil Dalmacijo in najbrže tudi Primorje. Izgubili bi bili že takrat še več kakor sedaj in v naslednjih težkih borbah bi bili Slovenci v dunajskem parlamentu brez Dalmatincev in Primorcev — ničla!

Tegetthoffu ob strani so se bojevali junaški Dalmatinci in prav na Tegetthoffovo prizadevanje se je v šolah avstrijske mornarice uvedla srbohrvaščina.

Na »Jutrovega« dopisnika in njegove somišljenike glede Tegetthoffovega spomenika stavljamo ta-le vprašanja: Zakaj se ne bi smel postaviti na svoje mesto njegov spomenik? Ali zato, ker je Nemeč? Potem odstranite tudi Tappeinerov spomenik na Slomškovem trgu! Ako ima ta zasluge za Maribor, jih ima Tegetthoff za ves narod, ker je obvaroval našo zemljo robstva. Ali zato, ker je bil avstrijski admiral? Potem črtajte iz zgodovine imena Nikola Zrinski, Jurišić I. dr., ker so bili v avstrijski službi, potem naj Hrvati prekuenejo Jelačićev spomenik v Zagrebu, Ljubljanci in Ljutomerčani pa naj odstranijo Miklošičev spomenik, ker Miklošič je bil avstrijski šofrate, po mišljenju avstrijski konservativec, njegovi sinovi so bili Nemci. Ni se mu postavil spomenik radi tega, ampak kot velikemu učenjaku-jezikoslovcu!

Dopisnik namiguje na spomenik kralja Petra. Po pravici bi se nam rogali tujci, da za spomenik

Olepša

Vas le

ELIDA
IDEAL-MILO

Čisto, blago in izredno parfumirano.

svojega kralja osvoboditelja nismo zmogli niti postamenta, ampak smo ga postavili na podstavcih odstranjenega Tegetthoffa.

Kdor potuje po Franciji, zadene na spomenike, ki spominjajo na staro kraljestvo ali Napoleonovo cesarstvo, v Italiji najdeš stare spomenike iz dobe papeške vlade in raznih dinastij, pa nikomur niso na potu.

Naše brate na jugu in Nemce na Tirolskem je zadela ista usoda, da jih po barbarsko tlač nadut tujec. Bilo bi tedaj velikega moralnega pomena, da se v Mariboru obnovi spomenik Tegetthoffu, po rodu Nemcu, branitelju naše zemlje in zagovorniku našega jezika v šoli. Vpostavitve tega spomenika tudi ni kaka politična demonstracija proti sicer zelo občutljivemu »zavezniku«. Italija je bila v trozvezi, pa je kljub temu trpela, da se je postavil spomenik Tegetthoffu. Zakaj bi se sedaj ne smel postaviti nazaj na svoje mesto?

Tiste dni, ko so po prevratu pri nas podirali spomenike, so nas Italijani v Parizu — Nemcem na ljubo — črtili kot barbare, ki prevračajo stare kulturne spomenike!

Torej ne morejo zameriti, če hočemo sedaj to »popraviti«.

Ako pa se že ne sme obnoviti Tegetthoffov spomenik, bo najboljšje, da mestna občina postavi na Tegetthoffov postament dično figuro znanega mariborskega — slamozečal! Potem bo domovina rešena in jutrova dežela mirna.

Celje

○ **Aretacije.** Tukajšnja policija je dne 20. t. m. aretirala Ivana Venkoviča, rojenega l. 1893. v Zalcu in tja pristojnega, delavca, katerega so iskale orožniške postaje Slovenjgradec, Sv. Pavel pri Preboldu, Hrastnik, Sevnica in Celje radi raznih tatvin in goljufij. Oddan je bil v zapore okrožne sodnije. — Dne 19. t. m. je bila aretirana neka brezposelna služkinja iz Guštanja na Koroškem radi tajne prostitucije in prestopka po 460. k. z.; oddana je bila v zapore okrajne sodnije. — Dne 17. oktobra je bil tukaj aretiran neki Danislav Satler, po poklicu pekovski pomočnik, baje rojen l. 1906. v Zalcu, pristojen v Celje, ker je prodajal zlato damsko dvopokrovno uro izpod fiktivne vrednosti. Fant je bil brez dokumentov in brez denarja ter izjavil, da je najdel uro istega dne v škatljici v Gaberjih na pragu gostilne Svetel. Lastnik ure in one osebe, ki bi vedele kaj v zadevi povedati, naj se zgledajo pri policijskem referatu okrajnega glavarja v Celju.

○ **Izgnan berač.** Ivan Kralj, rojen l. 1883. v Storah pri Celju, pristojen v občini Dvor, okraj Novo mesto, invalid 70% brez desne noge, bivši strojni ključavničar, oženjen, oče dveh otrok, je od sreskega poglavarstva v Celju izgnan iz območja mariborske oblasti za dobo 10 let kot nepopoljšljiv berač in pijanec. Mož je v pijanosti zelo aroganten.

Škofja Loka.

ZADEVA PUSTALSKEGA MOSTU.

Ze v poročilu o povodnji v 222. št. »Slovenec« smo namignili, kje leži krivda, da železobetonski most čez Poljanščico, ki so ga postavili šele lanske leto, 27. septembra t. l. ni vzdržal pritiska razdivjanega valova. »Domačini so vedeli, zakaj so zahtevali drugačen načrt.«

Da domačini — in med njimi tudi odbor mestne občine škofjeloške — so videli silne vodne mase, ki so divjale tod l. 1924. ob nalivu v Hrastnici in odnesle stari leseni most. Voda je dossegla že takrat neverjetno višino in lokalni faktorji so se bali, da tudi novi most — pa naj bo tudi železobetonski — ob kaki prihodnji enaki hudi povodnji ne bo zdržal, če ne bo višji kakor je bil stari in če ne bo zgrajen na en lok. Zupanstvo je skušalo o tem preprčiti gradbeno direkcijo in je predlagalo, naj se postavi železobetonski most z enim lokom in 1 meter višji kakor je bil stari. Na vse to razlage, želje in predloge se Gradbena direkcija ni ozirala. Dasi je več trdk, ki so se udeležile ponudbene razprave za prevzem zgradbe, predlagalo ločne konstrukcije z eno samo odprtino čez celo strugo, je Gradbena direkcija vztrajala na uradnem načrtu, ki je predvideval steber v sredini struge. Iz ust njenega zastopnika smo morali slišati besede: »Če takega (mostu) ne boste, ga pa sploh ne dobite.« Tudi trdka »Sloga«, ki je dobila naročilo za zgradbo mostu (in ga potem tudi zgradila po uradnem načrtu), je izrazila po svojem zastopniku ob priliki komisijončne obravnave za stavbeno dovoljenje svoje pomisleke glede zgradbe srednjega stebra. Trdka je izdelala iz lastnega nagiba načrt obokanega mostu, ki bi bil v enem loku premostil strugo; vključ temu, da je bila ta konstrukcija cenejša, (kakor trdi trdka), je bil načrt odklonjen.

Začelo se je tedaj delati po navadnem načrtu. Pri tem je doletelo trdko še lepo presenečenje. Dočim prvi 100—200 metrov nad tem mestom Poljanščica po sami živi skali (tam, kjer je stala do letos slava »hudičeva brva«), tu niso mogli dokopati do nje. Kopali so baje 6 metrov globoko, potem so pa morali v tej globlini zabiti pilote, da so na njih postavili srednji steber. Tadij je prišlo novo presenečenje — to pot pravzaprav presenečenje — to pot pravzaprav presenečenje le za Gradbeno direkcijo. Ko je bilo že postavljeno ogrodje za gradbo mostne plošče, je prišla (lanske poletje) silna katastrofa, ki je pustošila od Zirovkega vrha do Škofje Loke. Narasla Poljanščica je odnesla pripravljeno ogrodje in segala skoro 1 m nad višino srednjega stebra. Dovolj glasen opomin! In vendar: most je ostal po načrtu — pa je po pričakovanju domačinov padel po hudem boju 27. septembra 1926. Upamo, da dobimo drugega, ki bo držal dalje časa!

Se vedno povodnji. Zadnje dni je bilo prebivalstvo zopet v strahu za svoje življenje in imetje. Obe Sori sta zelo narasli, iz oblakov pa je lilo in hlo. Tisti, ki imajo svoje hiše blizu vode, res ni zavidiati. Lahko se pa kaj pripeti komu drugemu. To je izkusil ob zadnjem hujšem nalivu v Selški dolini v noči od 9. na 10. t. m. mizarski mojster in gasilec g. Feliks Bavdač. Gasilno društvo je šlo ponoči reševati »Krevsove« (Komatarjev) mlin in pri reševalnem delu bi bili deroči valovi Bavdača kmalu odnesli. — Puščalci so zopet odrezani od mesta, kamor morejo priti le čez brv v Bodovljah. Prvo zaslišno brv pri županovnem jezu je voda odnesla; ki je pozneje Poljanščica dvakrat zopet hudo narasla, so brv o pravem času potegnili na suho. Če bo vreme sedaj ugodno, jo bodo že postavili nazaj. Te dni pa ni bilo niti s čolnom mogoče čez, ker je voda preveč drla. Za Puščalce in prebivalce sosednjih vasi je župni urad v takih časih oskrbel mašo na Hribu. Maševal je g. župnik sam. G. kaplan Fr. Kek se je po srečno prestali operaciji vrnil med nas. Pozdravljamo ga z veseljem in mu želimo, da kmalu popolnoma okreva.

Kočevje

Nov radio. V Kočevju smo dobili že tretji radio-aparat. Kupil ga je namreč »Dijaški dom« že pred mesecem dni, pa je počival nekaj časa na pošti, ker se je v »Ljudski samoupravici« pobahal z njim neki gospod prej kot je bilo treba. Zadnje dni je precej deževalo. V premočinskih revirjih stoji voda zelo visoko, pa tudi Rinža sama je ne navadno narasla. Ako bo še deževalo, se je tudi pri nas bali povodnji. Ravnateljstvo pošte in telegrafa je razpisalo oddajo vožnje iz Kočevja v Nemško Loko in Zgoranj Mozelj, potem v Stari Log ter iz Kočevja v Koprivnik. Reflektanti naj se javijo 17., 18. in 19. novembra t. l. v pristojnih občinah v Mozlju, Starem Logu in Koprivniku.

Mežlika

700 letnica sv. Frančiška. Tudi naš tretji red je lepo praznoval to slovesnost, morda lepše kot kateri drugi, ker je nastopil s svojim dobrodelnim odsekom. Čez 40 obdarovancev je solnžni oči sprejelo lepa darila: obleke, čevlje itd. To praznovanje se je vršilo 7. oktobra v dvorani Hranilnice in Posojilnice v Mežliki, združeno z malo akademijo, mišnimi deklaracijami in lepimi govori, posebno enim gđ. Mimice Korenovi in marljivje nabirateljci Bare Gornik iz Berič. Lepo akademijo je vodil g. prošt Gregor Cerar. Med odmori pa je popeval nekaj pevski zbor pod spretnim vodstvom izkušnega pevovodje, organista in cerkovnika Avgušтина Fabjana, ki nas tudi v cerkvi razveseljuje z mišnim novim, mladim zborom.

Elektrika nam v naši temi še vedno ne svetli. Najbrž bomo morali počakati ozaljške, združene z vodovodom, kajti banka, ki je obljubila oživeti svoje zarjavele stroje, se je menda premislila.

Božarkovčani so dobili novega učitelja in šol. upravitelja v osebi g. M. Martelanca, ki je na glasu kot dober šolnik in vnet narodni delavec.

Deževje kar noče prenehati. Kulpa narašča in je že poplavila cesto med Radoviči in Rosalnici ter en mlin.

Dopisi

Preska pri Medvodah. Odkritje spomenika vojnim žrtvam. Če plajajo — naj plajajo, saj vredni smo solza — so čutili duše onih, kojih spominu je bila posvečena nedelja 24. t. m. — Dasi je ves čas strašno lilo, posebno med odkritjem spomenika, se je vendar slavnost izvršila povsem določenem sporedu: a med petjem pesmi »Oj Dobrodo« nam je nebo milostno poslalo celo nekaj solnčnih žarkov. — Spomenik, delo mojstra A. Vodnika iz Ljubljane, s kipom klečečega vojaka, podpirajočega z roko glavo, razkritega k molitvi, s puško ob nogi delo akad. kiparja L. Dolinarja, napravi nam vse prisen vtis, kakor je napis 22 žrtvam: V spomin žrtvam svetovne vojne — postavili preški župljani, to so vasi Preska in Vaše, Golobrodo, Gorčane, Senčica in Zlebe. — Posebne pohvale vredna je požrtvovalnost faranov, ki so z žrtvami — saj so bili hudo prizadeti pa poplavah — postavili lep spomenik kot dokaz svoje ljubezni do pokojnih. Kako požrtvovalno so gradili in dokončali

novo cesto na pokopališče, ko je že enkrat zgrajeno odpravila zadnja povodnja! — Vsakemu in vsem gre hvala za trud in delo in za prispevke, zlasti načelniku odbora g. županu Jos. Šušteršiču. — Spreveda iz cerkve na pokopališče se je udeležila velika množica ljudstva vzle dežju in viharju: šolarji organizacije, društva, venci, zastave. Blagoslovil je domači župnik kanonik g. Brencelj ob asistenci g. Bonača. — Omeniti moramo dobro iz-

vežbani moški zbor gas. društva pod vodstvom šol. upravitelja Al. Kržišnika. Častno je rešil svojo nalogo. Posebno pa sta segala v srca obe deklamaciji: »Soča — ali ti na to si pozabil« ter ljubka in izrazita »Alek je padele«. V cerkvi je imel krasen govor g. kurat Bonač. Sloga vseh je uspeh, ki naj družji vse farane tudi v bodoče! Zelo se je usanovala ta dan tudi podružnica Zveze slovenskih vojakov. — F. K-n.

Tretji kongres delavskih zbornic.

Belgrad, 25. okt. (Izv.) Včeraj in dnes se tukaj vrši III. kongres Delavskih zbornic. Kongresa se udeležuje 218 delegatov. Vendar je znala večina Socialistične partije Jugoslavije (SPJ) tako urediti, da je imelo glasovalno pravico samo 58 delegatov, in sicer v ogromni večini pristašev omenjene stranke. Ta sankcija je potrebna zato, ker je SPJ na tem kongresu po svojem glavnem tajniku dr. Zivku Topaloviču, ki je obenem glavni tajnik centrale Delavskih zbornic, predložila takšne resolucije, ki nikakor ne slikajo natančno niti položaja in stanja v državi niti položaja našega delavstva.

Ko je na včerajšnji seji kot prvi govoril sam tajnik g. Zivko Topalović, je v svojem obširnem referatu o gospodarskem stanju in naši državi naglašal predvsem to, da je nujno, da nekatere industrije v naši državi propadejo, češ, da niso ustvarjene za naše razmere in da jim v naši državi ni obstanka. Po Topalovićevem mnenju je posledica tega ta, da bo pri industriji nad 200.000 delavcev odvisnih, ki se bodo morali z ozirom na to izseliti ali pa v naši državi propasti.

Proti takšnemu pojmovanju je nastopila večina delegatov. Kot glavni govornik je bil iz Slovenije član Del. zbornice Klemenčič.

Kongresa so se udeležili glavni ravnatelj Osrednjega urada za zavarovanje delavcev g. Glaser, načelnik izseljeniškega komisariata v Zagrebu g. Aranicki, zastopniki oblasti, prvaki delavskih pokretov itd. Na kongres so poslale zastopnike organizacije SLS, socialistov, komunistov itd. Predsednik vlade je poslal kongresu pozdravni brzojav. Vlado so zastopali delegati ministrstev za socialno politiko, za trgovino, kmetijstvo, šume in rudnike, finance in zunanja dela. Kongresu so prisostvovali tudi nekateri poslanci. Od Jugosl. kluba sta se udeležila kongresa poslanca Fr. Smodej in Vlad. Pušenjak.

Kongres je otvoril glavni tajnik centrale Delavskih zbornic v Belgradu. O splošnem gospodarskem položaju v državi je obširno

poročal Zivko Topalović. Bogdan Krekić je poročal o zakonu o neposrednih davkih. Tajnik Del. zbornice v Ljubljani Filip Uraťnik je referiral o stanovanjskem zakonu in o zavarovanju delavcev. Stanko Jurin iz Ljubljane je govoril o položaju železničarjev, posebno z ozirom na stanje prometa in redukcijo železničarjev. Razentega so nastopili še trije govorniki.

Delo komisij in glavna razprava.

Danes je zborovalo 8 komisij, ki so razpravljale o raznih vprašanjih dnevnega reda. Poleg tega se je vršila tudi anketa železničarjev in rudarjev o njihovih strokovnih zadevah. Ob 3 popoldne se je začela glavna razprava. Razprava se je vodila tako, da se je skrajšala in se je o vseh točkah poročalo po vrsti brez debate. Šele nato so smeli posamezni govorniki k vsaki točki dnevnega reda govoriti po 10 minut. Proti predlogu SPJ so stavili zastopniki JSDS in neodvisnih sindikatov svoj predlog. Posebno je bila živahna debata o gospodarskem položaju.

Imenovane skupine so stavile troje predlogov. Sprejel se je memorandum in referat dr. Topaloviča, tajnika centrale Del. zbornic. Ostali dve resoluciji sta se poslali osrednjemu tajništvu v upoštevanje. Nadalje se se predložile tri resolucije o neposrednem davku. Pri tej točki je bil zanimiv nastop g. Topaloviča, ki je izjavil, da je trditve, da severni kraji plačujejo več davkov, nesimpatična.

Kongres je sprejel resolucijo Krekića, po kateri se naj določi eksistenčni minimum prost davka v višini 30.000 Din. Nadalje se je sprejela resolucija o stanovanjskem zakonu in kakih 10 resolucij o zakonskih in socialni zaščiti strokovnega delavstva, in sklep, da se pozovejo merodajni činitelji, da se nemudoma razpišejo volitve v zavode za zavarovanje delavstva. Mnogi govorniki so kritizirali celokupno delovanje Delavskih zbornic, češ, da ne delujejo po demokratičnih načelih.

nastop g. Udeja. Volitve morajo pokazati, da je naša univerza slovenska.

Ker pa ne vemo, če je njegovo stališče tudi stališče vse grupe bivše liste B, predvsem mislimo tu »Klub Marksistov« — Flok levih, je vsako skupno nastopanje nemogoče, doler ne dobimo jasne in oficijelne izjave.

Ljubljansko gledišče

DRAMA.

Začetek ob 20. uri zvečer.

Torek, 26. oktobra: ZAPRTO.
Sreda, 27. oktobra: JOY, igra. Red E.
Četrtek, 28. oktobra: ZAPRTO.
Petek, 29. oktobra: DR. KNOCK, vojaška predstava. Izven.
Sobota, 30. oktobra: SLABA VEST, narodna igra. Premijera. Red C.
Nedelja, 31. oktobra: DRUGI BREG, drama. Izven.
Ponedeljek, 1. novembra: HAMLET, žaloigra. Izv.

OPERA.

Začetek ob pol 20. uri zvečer.

Torek, 26. oktobra: RIGOLETTO. Gostuje Mirko Jelacin. Red C.
Sreda, 27. oktobra: I. INTIMNI OPERNI VEČER. Na čast čehoslovaškega narodnega praznika. Izven.
Četrtek, 28. oktobra: ZAPRTO.
Petek, 29. oktobra: NIZAVA. Gostuje An'oni Bukšek. Red D.
Sobota, 30. oktobra: GROFICA MARICA. Red B.
Nedelja, 31. oktobra: TANNHAUSER. Izven.
Ponedeljek, 1. novembra: SEVILJSKI BRIVEC. Izven.
Torek, 2. novembra: ZAPRTO.

Mariborsko gledišče

Torek, 26. oktobra ob 20: VERONIKA DESENISKA. Ab. B.
Sreda, 27. oktobra ob 20: PLESNI VEČER. — Plesne skupine Valčije Kratine.
Četrtek, 28. oktobra ob 20: MORALA. Ab C.

Ljudski oder

v Ljubljani

Nedelja, 31. oktobra ob 4. uri popoldne: MLINAR IN NJEGOVA HČI.
Ponedeljek, 1. novembra ob pol 8. uri zvečer: MLINAR IN NJEGOVA HČI.

Knjige in revije

Mlinar in njegova hči. Ljudska igra. Spisal E. Raupach. Za slovenske odre priredil Adolf Bobila. Ljudski oder — VII. zvezek. Ljubljana 1926. Zelož la Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena 18 Din. Ta splošno znana igra, ki je bila veliko let razprodana, je zopet izšla v novi izdaji. Prof. Robida, znani večak je igro tako predelal za ljudske odre, da jo bodo lahko uprizorili vsi podeželski odri. Režiserju je treba pregledati uvodna navodila, prilagoditi oder zahtevam uprizoritve: Bogati skopuh mlinar Porenta ne dopusti poroke svoje hčerkice Marice z ubožnim mlinarskim hlapcem Konradom. Marico pobere jetika, mlinar tudi umre in Konrad ostane sam s svojo piščalko. Vmes je prepletel pastelje oser zahtevam uprizoritve na sveti večer v procesiji na pokopališče vsi oni, ki jim je v prihodnjem letu usojena smrt. Ta babja vera je v šestih slikah celo pesavljena na oder. Toda Raupach jo je motiviral. Zdvogeni Konrad se uja pijač. V pijanosti se poa na pokopališče, kjer zaspi. V sanjah vidi mrtvaški spreved, vsi zaviti v dolge rjuhe s svečo v roki. Med temi spozna tudi

Porenta in Marico, igra je skozi in skozi napeta in akoravno ni več nova, uga in vleče še vedno.

V zbirki Ljudski oder so izšli nadalje slo-deči zvezki: Miklova Zala. Igra v dejanjih. Po Sketovi povesti priredil M. Bajuk. Ljubljana 1923. Cena 18 Din. Tihotapee. Ljudska igra v 5 dejanjih. Po Jurčiču priredil M. Bajuk. Ljubljana 1923. Cena 18 Din. Po dvanajstih letih. Ljudska igra v 4 dejanjih. Po Schrottenbachu priredil Fr. Koblar. Ljubljana 1923. Cena 18 Din. Kampostelski romarij. Pevska igra v 3 dejanjih. Spisal dr. Ivan Pregelj. Cena 10 Din.

V tisku sta igri Seapinove zvijače. Komedija v 3 dejanjih. Po Moliereu prevlel N. K. Kuret. Cena 18 Din in Revček Andrejček. Ljudska igra s petjem v 5 dejanjih. Za slovenske odre priredil A. Robida. Cena 18 Din. Pevske točke ke tri igri so 20 Din.

E. Navinšek: »Ilustrovana lepa maska« izide koncem meseca. »Ilustrovana lepa maska« v drugi izdaji bo spopolnjena v vseh zahtevah pravičnega maskiranja. Knjiga bo bogata ilustrišana z vsakovrstnimi tipi mask v naravnih barvah, dodatno popis značaja in navodila za uspešno in hitro maskiranje. Navodila so lahko razumljiva, tako da si zamore vsakdo brez posebnega tečaja ali šole privojiti potrebno znanje v maskiranju. Knjiga bo krasno vezana in se bo dobila od začetka novembra t. l. v samozaložbi. Priporoča se vsakemu igralcu, da si to knjigo nabavi. Prednaročila se sprejemajo že sedaj.

Sport

SPORTNA NEDELJA.

V nedeljo je onemogočilo slabo vreme velik del sportnega programa. Hazenska medmestna tekma Ljubljana: Zagreb je bila odpovedana že v soboto, odpadlo je tudi juniorsko lahkoatletsko tekmovalje, ki bi se dopoldne moralo vršiti na igrišču Ilirije, istotako hazenska tekma med rezervama Ilirije in Primorje in nekateri manjši nogometne tekme.

V splošnem so se dali nogometaši še najmanj motiti po deževnem vremenu. Ponovna prvenstvena tekma med Primorjem in Hermesom se je odigrala na igrišču Primorja v redu in ob zna'ni udeležbi publike. Zmaga je pripadla Hermesu v razmerju 3:2. Hermes je s tem najbolj nazorno dokazal, da je bil izid 3:3 prve, po LNP povsem nepravilno anulirane tekme regularen in zaslužen igra je bila živahna in zanimiva, Hermes je zopet v dobri formi ter vsaj v prvem polčasu odločno močnejše moštvo. Taktično posrečena igra napadalne vrste ter požrtvovalnost in hitrost obrambe so mu že pred odmorom pripomogle do rezultata 3:1. V drugem polčasu so bile moči izravnane, proti koncu, ko je posegel Hermes po zavlačevalni taktiki, da obdrži rezultat, je prevladovala na igrišču Primorje. Obe moštvi sta nastopili z nekaterimi rezervami; Hermes je moral zamenjati vratarja Habčha, branilca Serneca in napadalca Drakserja, na strani Primorja sta manjkala Ernan II in Dramičnin v napadu; rezerve Hermes so odsotne ljudi I. moštva zamenjale boljše. — Igra je vodil zadovoljivo ss. Ahtan.

Odigrana je s tem poslednja prvenstvena tekma jesenske sezone v ljubljanskem I. razredu. Končno stanje prvenstvene tabele je sedaj naslednje: Ilirija vodi s 7 točkami (3 dobljene tekme, 1 neodločena), sledita Slovan in Hermes vsak s 4 točkami, nato Jadran s 3 točkami in končno Primorje z 2 točkami.

V II. razredu je dosegla I. mesto Slavija, ki šteje 8 točk in gre v pomladno sezono s prednostjo 3 točk pred naslednjim klubom eko, ki je dosegel 5 točk, sledi jima Panonija s 4 točkami, nato Svoboda z 2 točkami in končno Krakovo z 1 točko.

Rezerve I. razreda še niso odigrale vseh tekem. SK Ilirija je igrala v nedeljo v Beljaku s Villacher Spor. vereinom neodločeno 3:3. Igralo se ob hudem deževju in skoro brez publike. Ilirija je podala dobro kombinacijsko igro ter bila po igri v polju precej boljše od domačega moštva.

V Celju so bile prvenstvene tekme odpovedane. V Zagrebu je gostoval v soboto in nedeljo dunjski profesionalni Simmering. Prvi dan je Gradjskemu podlegel z 1:2, drugi dan je bil izid neodločen 1:1. HAŠK je v prvih vseh tekmi zmagal nad C. o. g. z 1:0, Viktorija nad Ilirijo s 3:0.

V Belgradu: Jugoslavija: J. edinstvo 3:1, BSK Soko 6:1 (prvenstveni tekmi).
Ilirija: G. A. K. (Gradeč) 31. t. m. in 1. XI. SK Ilirija odigra v nedeljo in ponedeljek dve zanimivi mednarodni tekmi. Za protivnika ima graške Atletike, opelovanega nogometnega prvaka Gradea in avstrijske Stajerske. Podrobnosti bomo še objavili. Polevico prebita obeh tekem je odločil odbor SK Ilirije v korist poplavljenec v Sloveniji.

MARIBORSKI SPORT.

ISSK Maribor: SD Rapid 4:0 (2:0). Slabo vreme, ki je bilo v nedej je dalo sklepati, da se prvenstvena tekma med najhujšima rivaloma v Mariboru ne bo vršila. Toda klub temu se je tekma odigrala in na igrišče je prišlo klub slabemu vremenu vrneno 630 ljudi, ki so ves čas vztrajali, čeprav je dež prav neusmiljeno lil. Tekma je izpadla nepriznana z visoko zmago Maribora ter je pokazala, da prevladuje tehnika vsako fizično nadmoč, pa naj si bo še tako jaka.

ISSK Maribor: SK Mura 10:3 (3:2). S to tekmo, si je družina ISSK Maribora priborila pomladansko prvenstvo. Čeravno smo si jako želeli v dveh ta dva nasprotnika, vendar o njihni moči ne moremo pravzaprav sklepati, ker je bil teren na katerem se je tekma igrala, skrajno slab. Igrate Mure so igrali tose, kar je bilo na takem terenu porazno. Mariborova družina si je zaslužno priborila prvenstvo, ker je faktično predvedla dosi boljše in koristne gro.

ISSK Maribor: SD Rapid 4:3. Prvenstveno tekmo rezerv obeh imenovanih klubov si je Mariborova rezerva le s težavo priborila sebi v korist. SK Ptuja: TSK Merkur 0:2. V Ptujju odigran prvenstveno tekmo si je priboril Merkur, ki je predvedel krasno kombinacijsko igro, zaslužen sebi v korist.

HARRY GREB UMRL.

Lani 22. avgusta se je pripetila Harryju Grebu, tedaj svetovnemu bekserskemu prvaku srednje teže, avtomobilska nesreča. Moral je pustiti boksanje, njegovo nasledstvo je prevzel Tiger Flowers. Tekom svoje kariere se je boril Greb petkrat s Tunneyem; premagal ga je 22. 5. 1922 in 27. 12. 1923, neodločen je bil boj 19. 11. 1924. Tunney je pa zmagal 24. 2. 1923 in 31. 12. 1923. Prvenstvo srednje teže si je priboril Greb 1. 9. 1923 in ga je z uspehom banil 3. 7. proti Micky Walkerju; ta je danes svetovni prvak polsrednje teže.

POZRTVOVALAN NOGOMETAS.

Francoški pokleni nogometaš Rajmund Briez, sedaj 29 let star, je dal od novembra 1924 naprej 22 litrov krvi za rešitev drugih in ni zahteval za to niti vinarja. Rešil je s tem življenje 100 oseb, med njimi predsednika neke južnonemške republike in princa evropske vladarske rodovine. Nekoč so mu tekmo 24 ur vezeli 3/4, tla krvi, tri krat po 1/4. Pri vsem tem je pa svoj poklic brezhibno in nemoteno opravljal. Predlagali so zanj križ častne legije. Če ga kdo zasluži, ga zasluži on.

Gospodarstvo

Iz kmetijske razstave v Ljutomeru.

V dne 17. in 18. oktobra t. l. se je vršila v Ljutomeru razstava, odn. ogled vin, grozdja, sadja in drugih kmetijskih proizvodov, katere je končala s popolnim uspehom. Kljub ogromni zaposlenosti razstavljalcev s trgovtvo, setvijo in njunimi jesenskimi opravili je bila prireditelj obiskana prav dobro.

Razstava se je odlikovala zlasti po svoji raznolikosti od enakih prireditev v sosednjih okoliših ter je nudila verno sliko malone vseh kmetijskih proizvodov v ljutomerskem okraju. Dokazala je nesporno, da kmetijski živelj v tem kraju koraka z duhom časa in da prleški kmet zamore uspešno tekmovati na polju umnega kmetijstva z drugimi kraji naše države.

Razstava je bila razdeljena na tri oddelke in sicer v vinski in grozdni oddelke, sadjarski oddelke z brezalkoholno točilnico in kmetijski oddelke. Vse je bilo okusno ozaljšano in povsod je bilo opaziti najlepšo harmonijo.

Na razstavnem prostoru so se po otvoritvi od strani zastopnika velikega župana g. ravnatelja Puklavca vršila strokovna predavanja od priznanih strokovnjakov g. Priola, profesorja na srednji vinarski in sadjarski šoli in očeta sadjarstva v naših krajih g. Levstika iz Celja, kar je podelilo prireditvi poseben strokovni značaj.

Drugi dan razstave je bil posvečen predavanjem s skicopisnimi slikami o alkoholizmu in narodni higijeni, katere je vodil nenadkriljiv govornik g. Puhar iz drž. higijskega zavoda v Ljubljani. Njegova izvajanja so učinkovala kot blagodejni dež po dolgotrajni suši, ki poraja v rastlinstvu novo življenje. Napečnost poslušalcev se povečala ganljive zgodbe iz analov umobolnic in kaznišč, ki so privabile nekaterim solze v oči. Ob razhodu se je šepetalo od ust do ust, da bi bilo umestno kaj enakega še večkrat prirediti.

Vinski oddelke v ospredju je bil bogato založen z najlahtnejšimi vini raznih vrst, letnikov in vrhov ljutomerskih gor, kakor Kamensčak, Gresovčak, Slamnjak, Rinčet, Strmec, Železne dveri, Podhamer itd. Posamezni vinski vzorci so s svojo izvanredno finostjo poskuševalce naravnost očarali. Neverjetno dehtela cvetlica ter nebeško harmoničen okus teh vin se skoraj primerjati ne da.

Enako skrbno opremljen je bil sadjarski oddelke, kjer si mogel videti obsežen sortiment raznih zlatih jabolk, hrušk in drugega sadja, ki je bilo na razstavi ne toliko za širši konzum, marveč zaradi tega, da se določijo pomoloka imena. To je bilo nujno potrebno, ker se le na podlagi informacij o rodovitnosti posameznih vrst, njih uspevanju v raznih legah in tleh, kakor tudi odpornosti proti boleznim in škodljivcem more sestaviti primeren definitiven sortiment za ljutomerski okraj.

Sadjarskemu oddelku priključen je bil brezalkoholni oddelke, kjer si razen okusnega sadja mogel poskusiti — menda prvič v življenju — grozdni sok v svoji prvotni naravi okliki, ki se spremeni pozneje v opojno vino, ako smo kvasnim glivicam prepustili prosto pot, da so se mogle razvijati in delovati. Brezalkoholno vino je izviralo iz lahtine ter je bilo prirejeno po načinu Baumana iz Freiburga (Nemčija) in sicer s pomočjo znanstega

sterilizatorja in Eggenbergerjeve priprave za shranjevanje brezalkoholnih pijač v sodih.

Na kmetijskem oddelku so bili zastopani sadeži vsakovrstnih poljskih rastlin, kot semena raznih žitaric in drugih pridelkov, ki jih je razstavila drž. semenogojna postaja v Belčinih, graščina Freudenau v Črncih pri Apačah in drugi napredni kmetovalci iz okoliš in trga. Zanimanci so imeli priliko poskusiti tudi domači polmastni sir »Trapist« od več razstavljalcev, med temi tudi od g. Albižija Slaviča v Banovcih pri Ljutomeru, ki je bil posebno okusen. Pa tudi ostali razstavljalci so razstavili prav dober domači sir.

Za uspeh prireditve gre hvala v prvi vrsti razstavljalnemu odboru, sestojecemu iz delegatov vinarske zadruge, sadjarske in kmetijske podružnice ter okrajnemu ekonomu, pa tudi vsem razstavljalcem, ki so prispevali v ta namen s svojimi kmetijskimi produkti ter vsem poživovalnim damam za okrašenje s cvetlicami.

V znak priznanja za dobro kakovost razstavljenih predmetov in uspešno delovanje na polju umnega kmetijstva je gosp. veliki župan podelil nekaterim razstavljalcem posebne diplome.

NAZADOVANJE NAŠEGA IZVOZA V SEPTEMB. 1920.

Po carinski statistiki smo v septembru tekočega leta izvozili 871.832 ton (v septembru 1925 421.812 ton) v vrednosti 649.225.863 Din (867.583.408 Din) oz. 59.310.073 zlatih Din (79.840.169 zlatih Din). V primeri z septembrom preteklega leta je na izvoz nazadovao za 49.990 ton oziroma 218.357.035 Din ali 20.530.123 zlatih dinarjev. Po teži se je torej naš izvoz v septembru preteklega leta zmanjšal za 11.85% po vrednosti pa za 25.71%. Od izvoznih predmetov prihaja na prvo mesto pšenica, katere smo izvozili za 150.8 milijonov Din, kar predstavlja 23% celokupnega izvoza v tem mesecu. Na drugem mestu je zabeležiti izvoz gradbenega lesa za 62.4 milijonov Din, dalje hmelja za 46.7 milijonov, jaje za 39.3 milijonov Din, svinj (živih) za 24.6 milijonov Din, goveje živine za 28.0 milijonov Din, pšenične moke za 22.9 milijonov Din, svežega mesa za 17.8 milijonov Din, ostalega žita za 14.6 milijonov Din, cementa za 12.5 milijonov Din, surovega bakra za 12.1 milijonov Din, suhih sliv za 11.6 milijonov Din, in drobne živine za 9.0 milijonov Din.

V prvih devetih mesecih tekočega leta smo izvozili 3.666.207 ton v vrednosti 5.580.568.000 Din ali 509.252.232 zlatih Din. V primeri z izvozom v odgovarjajočem razdobju lanskega leta se je naš izvoz po teži dvignil za 15.51% vendar pa je po vrednosti nazadovao za 12.41% ali 1.125.472.000 Din.

ZAGREBSKA BORZA V LETU 1925.

V soboto se je pod predsedstvom generalnega ravnatelja Hrvatske eskontne banke dr. Švrljuge vršil redni občni zbor Zagrebske borze. Iz poročila borznega sveta posnemamo sledeče interesantne podatke o poslovanju te borze v l. 1925. Celokupni promet Zagrebske borze je znašal v l. 1925 4.450 milijonov Din napram 4.070 milijonov Din v letu 1924. Devizni promet se je v tem letu dvignil na 4.050 milijonov Din napram 3.831 milijonov Din v l. 1924. Če se upoštevata, da so se v letu 1925 že znatno poslabšale razmere v našem gospodarstvu, da se je dvignil dinar, medtem ko je nazadovao naš izvoz, potem moramo priznati, da je zagrebska borza znatno napredovala. V primeri z letom 1924 se je posebno dvignil promet v devizah New York, London in Milano. Med tem, ko je bil promet v devizi Milano povzročen vsled večjega izvoza v Italijo, moramo večji promet v devizah New York in London pripisati predvsem realizaciji inozemskih kreditov, inozemski spekulaciji in deloma večjemu pritoku izseljenških prihrankov. Ti znaki kažejo, da zagrebska borza hitro zgublja svoj lokalni značaj in stopa v neposredne stike s svetovnimi finančnimi centri. — Efektivno tržišče se v

l. 1925 ni razvijalo tako enakomerno, kot bi bilo pričakovati z ozirom na nižjo obrestno mero pri denarnih zavodih in visokem obrestovanju efekov predvsem delnic, katerih dividende znašajo večina 10% kurzne vrednosti. Edino promet v državnih papirjih se je znatno dvignil in sicer od 40 milijonov Din v letu 1924 na 268 milijonov Din v letu 1925. Ta dvig gre pred vsem na račun obligacij vojne odškodnine; promet v tem papirju se je namreč dvignil od 33 milijonov na 246 milijonov Din. Na drugi strani pa je promet v delnicah znatno nazadovao in sicer v delnicah denarnih zavodov od 52 na 44 milijonov Din, v delnicah industrijskih in trgovskih podjetij pa od 78 na 20 milijonov Din. Ta kriza efektivnega tržišča je v ozki zvezi z depresijo našega gospodarstva, kakor tudi z nezaupanjem široke publike v naše vrednostne papirje, čeprav se isti razmeroma visoko obrestujejo. Tudi blagovni oddelke Zagrebske borze ne kaže onih rezultatov, kakoršnih se je pričakovalo. — Kakor vidimo, se tržišče Zagrebske borze koncentriralo v deviznem prometu. Precejšen del tega deviznega prometa odpade na Slovenijo, zato bi bilo potrebno, da se ljubljanski borzi vendar enkrat dovolijo trgovanje z devizami in valutami, kar ne bi koristilo samo trgovstvu temveč tudi razvoju borze same.

Naraščanje žitnih cen. V zadnjem času se opaža na svetovnih tržiščih znatno dvigovanje cen vseh vrst žita. V Evropi se je pšenica na vseh tržiščih znatno podražila. Poročila glede letošnjega pridelka so v zadnjem času manj ugodna. Tudi v Argentini se pričakuje manj ugodno letino. Na dunajski borzi (kakor tudi na borzah sosednih držav) se opaža rastoča tendenca v cenah. Jugoslovanska pšenica (iz Banata) 77 kg teže se je še pred kratkim prodajala po č. K 1.85 se prodaja sedaj po 2.00 č. K. Tudi cena kornu se je dvignila od č. K 1.08 na č. K 1.14 (vse za šlep Dunaj). V splošnem so zadnja poročila o svetovni letini manj ugodna. Tudi na našem žitnem tržišču se je pretekli teden opazila živahnija tendenca, ki je proti koncu tedna postala zelo čvrsta. Cene so se dvignile za približno 10%. Za razvoj žitnih cen v Evropi je najvažnejša tendenca na ameriških tržiščih. V Chicagu so se cene pšenice naglo dvignile. Med tem, ko je decembarska pšenica notirala 7. oktobra še 138.37 se je ta cena do 22. oktobra dvignila na 145.37. Tudi cena ostalih vrstam žita se je znatno dvignila. Upati je, da se bo prijazna tendenca obdržala.

Davčne eksekucije v III. četrtletju. Finančna delegacija uradno objavlja, da izide dne 26. oktobra 1926 v štev. 98 Uradnega lista izkaz o eksekucijah, ki so se radi zaostalih direktnih davkov v Sloveniji izvršile v III. četrtletju tega leta. Iz tega izkaza je razvidno, da se je mobilarna eksekucija začela v 21.668 primerih in nadaljevala do rubeža v 5.057 primerih (ca 23%), do prodaje je pa prišlo v 52 primerih, to je okroglo 1% od celokupnega števila rubežev. Zaostanki, radi katerih je prišlo do rubeža so znašali okroglo 9% milijona dinarjev, oni, ki so se mogli iztirjati šele s prodajo pa okroglo 168.500 Din. V imobilarni eksekuciji se je vključila zastavna pravica v 144 primerih za okroglo 2.650.000 Din. Družbe nepremičnin so se izkazale v 79 primerih za okroglo 775.000 Din zaostalih davkov. Vse te družbe so se pa uvedle na predlog privatnih upnikov in je erar samo pristopil k dražbenemu postopanju; na predlog erarja samega se ni izvršila nobena dražba.

Ivanjčev. Tukanjska vinarska zadruga »Jeruzalemske priredi dne 9. decembra t. l., kakor je tudi lanske leto priredila, veliko razstavo vina izključno iz Ormočko-Ljutomerskih vinogradov, združeno z vinskimi sejmom.

Sladkorna kampanja. Sedaj vse tvornice sladkorja v naši državi obratujejo. Računati je, da bodo nekatere tvornice že v 10—15 dneh zaključile kampanjo. Kakor poročajo, bosta najprej zaključili kampanjo tvornici v Belgradu in Cupriji, ker so dobile zelo malo sladkorne pese v predelavo. V cenah ni izprememb. Na svetovnem tržišču ni pričakovati znižanja, ker je blago večina v čvrstih rokah.

Hmeljska kupitja v Bački. Trgovina z hmeljem v Bački je mirna. Prva in srednja hmelj največ kupujejo. Prva hmelj je tudi že večinoma razprodan. Cene se gibljejo sledeče (za 100 kg): prvovrstni 9.500 Din, srednji 6.000—7.500 Din, slabši 4.000—5.000 Din.

Državne nabave usnja. Iz Belgrada poročajo, da je država zaključila z našimi tvornicami do konca decembra 60.000 kg spodnjega usnja ter nabavo 100.000 parov čevljev.

Licitacija za prodajo 10.000.000 kg tobaka v Belgradu. Uprava državnih monopolov je z ozirom na tozadevni prodajni finančni ministra odredila licitacijo za prodajo 10.000.000 tobaka iz l. 1924, ki se bo vršila 10. novembra. Za to licitacijo vlada v inozemstvu veliko zanimanje. Pričakuje se, da se bodo te licitacije udeležile vse večje evropske tvrdke. Do sedaj je Uprava monopolov prodajala tobak direktno interesiranim brez licitacije.

Mednarodni železarski kartel in Jugoslavija. Kakor poročajo iz Dunaja, je z gotovostjo računati, da pristopijo jugoslovanske železarne h kartelu sklenjenim med češkoslovanskimi, avstrijskimi in ogrskimi železarnami. Pogajanja med železno industrijo srednjeevropskih dežel in zapadnoevropskim železarskim kartelom so se zavlekla, ker se namerava najprej doseči sporazum med srednjeevropskimi državami, da se v naprej olajša poznejša razdelitev kvote med posamezne dežele. Težkoče delajo edino poljske železarne, ki še vedno z dumping-cenami konkurirajo češkim železarnam na svetovnem tržišču.

Novi veliki trusti. Iz Hamburga se poroča, da je v kratkem pričakovati združitve velikih nemških paroplovnih družb v koncern oziroma interesno skupnost. Vršijo se tudi pogajanja radi fuzije med največjo nemško paroplovno družbo »Hapag« in »Austral« in »Kosmos«-linij. Nemške paroplovne družbe nameravajo, čim se združijo v trust, potem racionalizacije znatno znižati prevozne stroške. — V kratkem je pričakovati popolne združitve 7 nemških tvornic vagonov v eno samo delniško družbo. Tem potom se bo znižalo produkcijske stroške. Vse tovarne bodo imele skupno prodajno organizacijo, skupne tehnične konstrukcijske pisarne, posamezne tovarne pa bodo izdelovale le posamezne tipe vagonov. Konkretna možnost nemške industrije vagonov se bo tem potom znatno dvignila. — Tudi v Angliji se industrija pripravlja na koncentracijo v velikem stilu. Po vzoru nemškega »Farbentrusta« se nameravajo tudi angleške tovarne barv združiti v družbo z kapitalom 45 milijonov angleških funtov. Ta družba, ki bo torej z ozirom na glavnicu le malo zaostajala za »Farbentrustom«, bo delala v sporazumu z nemškim trustom.

Zboljšanje konjunktura v Nemčiji. Koncem l. 1925 se je pojavila v gospodarstvu Nemčije težka gospodarska kriza. Depresija je dosegla najnižjo točko v januarju in februarju. Od tedaj pa se konjunktura stalno zboljšuje, kar nam potrjuje sledeče števila. Produkcija v ruskem premogovnem revirju se je dvignila od 317.000 ton dnevno v marcu na 386.000 v oktobru. Prilpajica surovega železa je narasla od 663.000 ton v aprilu na 880.000 ton v septembru, produkcija surovega jekla pa od 867.000 ton v aprilu na 1.144.000 v septembru. V januarju je bilo zabeleženih 2.092 konkurzov v septembru pa 467, v januarju je bilo dnevno dostavljenih (za nakladanje) 102.000 vagonov, v oktobru pa 147.000. Tudi brezposelnost je znatno padla in sicer od 2.056.000 v marcu na 1.395.000 v oktobru.

Borza

Dne 25. oktobra 1926.

DENAR.

Zagreb, Berlin 13.477—13.5077 (13.495), Italija 241.37—241.37 (246 bl.), London 274.40—275.20 (274.40—275.20), New York 56.448—56.648 (56.56), Pariz 172—174 (172 bl.), Praga 167.40—168.40 (167.80), Dunaj 7.975—8.005 (7.99), Curih 10.9275 do 10.9575 (10.9425).
Curih, Belgrad 9.145 (9.1425), Pešta 72.50 (72.50), Berlin 123.275, Italija 22.75 (22.475), London 25.12375 (25.1225), New York 518.25 (518.15), Pariz 15.7375 (15.54), Praga 15.345 (15.84), Dunaj 73.05 (73.075), Bukarest 2.85 (2.7775), Sofija 3.7375 (3.75), Bruselj 14.525 (14.525), Amsterdam 207.275 (207.15), Varšava 58.25 (58).
Dunaj, Devize: Belgrad 12.47—12.51, Kodač 188.05—188.45, London 34.295—34.345, Milan 31.55—31.65, New York 707.25—709.95, Pariz 21.16 do 21.25, Varšava 78.15—78.70. — Val ute: dolarji 706.40—710.40, lira 31.37—31.53, dinar 12.47—12.53, češkoslovaška krona 20.91—21.03.
Praga, Devize: Lira 150.50, Zagreb 59.70, Pariz 103.175, London 163.50, New York 33.70.

NIHČE NI PRISILJEN

da takoj kupi, pač pa si lahko pri meni brez obvezno ogleda bogato zalogo angleškega in češkega blaga za moške obleke in površnike, raglano itd. po najnižjih cenah. — JOSIP IVANČIČ, Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 4.

Sir H. Rider Haggard:

27

Hči cesarja Montezume.

Zgodovinska povest.

Iz angleščine prevel Jos. Poljanec

Storil sem, kakor mi je velel in mu prinesel težke knjige iz pergamenta, vezane v velinovi papir (fin pergament iz telečje kože) in pisane v skrivni pisavi.

»To so moji zapiski,« je rekel, »vendar jih nikdo ne zna brati kot jaz sam. Poglejmo kazalo. Ej, tukaj ga imamo. Podaj mi tretji zvezek in ga odprti na strani dvesto in ena.«

Storil sem tako in položil knjigo predenj na posteljo; in pričel je prebirati zveržene znake kot navadne črke.

»De Garcia-Juan. Velikost, zunanjost, rodovina, kriva imena itd. Tole te bo zanimalo — zgodovina. Poslušaj!«

Prebral mi je dve strani, tesno popisani s skrivno pisavo. Ves sestavek je bil sicer kratak, a vsebina je bila taka, kakoršne nisem bil slišal ne preje ne pozneje. Pod imenom tega človeka je bila zabeležena malone vsaka hudobija, katere je zmoglo človeško bitje, in on jo je izvršil, da bi zadostil svojim poželenjem in maščevalnemu sovraštvu ter si pridobil zlata.

V tem črnem seznamu sta bila dva umora; umor tekmeča z nožem in neke gospe s strupom. Bile so pa še druge celo hujše reči, pregrde, da bi jih napisal.

»Ni dvoma, da je še več takih reči, ki niso prišle meni na ušesa, da bi jih zabeležil,« je rekel Fonseca hladnokrvno, »ampak se mi, ki jaz vem, so gola resnica, in eden teh umorov se mu da celo dokazati, če bi ga prijeli. Počakaj, daj mi še črnilo, da izpolnim zapisnik.«

In napisal je v skrivni pisavi: »V maju 1527 je imenovan de Garcia odplul po kupčijskih poslih na Angleško, tam je v župniji Ditchingham v okrožju Norfolk umoril Luizo Wingfield, omenjano zgoraj pod imenom Luiza de Garcia, svojo sestrično, s katero je

bil nekoč zaročen. V septembru istega leta, ali že prej, je zapeljal pod krinko lažnjive poroke in potem zapustil neko Dono Izabelo iz plemenite rodovine Signenza.«

»Kajle sem vzdiknil,« ali je dekle, ki je pred dvema letoma prišla k tebi po pomoč, prav ista, katero je de Garcia zapustil?«

»Baš ista, nečak. Njo si sinoči slišal, ko ga je prosila, da naj je ne zapusti. Da bi bil pred dvema dnevoma vedel, kar vem danes, bi ta lopov bil že v ječi na varnem. Morebiti pa še ni prepoznal. Bolan sem, vendar bom vstal in vzlet do reč v reke. Pojdi, oskrbuj svojo rano in prepusti meni vso zadevo. Ako se da kaj narediti, jaz bom naredil. Počakaj, naroči selu, naj bo pripravljen. Drevi bom vedel vse, kar se sploh more vedeti.«

Tisti večer me je dal Fonseca zopet poklicati.

»Poizvedoval sem za njim,« je rekel. »To pot sem opozoril celo oblasti, prvokrat izza mnogo let, in sedaj zasledujejo de Garcia kot krvni psi sužnja. Vendar ni mogoče, da bi kaj dognali. Izginil je brez sledu. Nocoj pišem v Kadiz, ker je mogoče, da je tje kaj pobegnil po reki. Bomo videli, sicer pa nimam pri tem lopovu dosti upanja.«

Deveto poglavje.

Tom postane bogataš.

Več mesecev ni bilo nobenega glasu in sledu o de Garciji. Izginil je bil in vse iskanje je bilo zaman. Jaz sem živel zopet dalje kot pomočnik zdravnika Fonsece in se nosil pred svetom kot njegov nečak. Prigodilo pa se je, da se je zdravje mojega gospodarja izza noči mojega dvoboja z morilcem trajno na slabše obračalo, tako da je zadnjih čem mesecev preležal v postelji skoraj na smrt bolan. Duh pa mu je ostal skoraj docela svež in je tuptam celo sprejemal ljudi, ki so prišli vprašat za svet, sedeč na stolu in zavrt v vezeno oblačilo. Toda smrt se mu je bila približala in on se je zavedal tega. Ko so mi nevali tedni, mi je postajal vedno bolj naklonjen; da bi bil njegov sin, bi ne mogel z večjo ljubeznijo ravnati z menoj; jaz pa sem tudi storil vse, kar je

bilo v moji moči, da bi mu olajšal trpljenje, ker ni pustil nobenega drugega zdravnika blizu.

Ko so ga bile moči že jako zapustile, je izrazil željo, da bi rad videl notarja pri sebi. Poslal sem po možaka, katerega je bil imenoval; notar je ostal pri njem dobro uro, odšel in se zopet vrnil z več svojih pisarjev, ki so se podali z njim v sobo mojega gospodarja, kamor pa jaz nisem smel. Čez nekaj časa so vsi odšli, noseč s seboj nekoliko pergamentov.

Tisti večer je Fonseca poslal pome. Našel sem ga jako slabega, sicer pa je bil dobre volje in prav zgovoren.

»Pridi sem, nečak,« je rekel. »Danes sem imel obilo posla. Obilo posla sem imel vse življenje in ne bi bilo prav, da bi lenaril na koncu. Ali veš, kaj sem danes delal?«

Odmajal sem z glavo.

»Ti bom povedal. Oporoko sem delal — je nekaj, kar lahko zapustim. Ne posebno veliko, nekaj pa vendar.«

»Ne govori o oporokah,« sem odvrnil; »prepričan sem, da boš še mnogo let živel.«

Nasmej se je. »Slabo mnenje imaš o moji bolezn, nečak, če misliš, da me je mogoče tako ukiniti. Kmalu bom umrl, kakor sam dobro veš. Ne bojim se smrti. Moje življenje je bilo uspešno, vendar ne srečno, ker je že v svoji spomlad došlo hud udarec — vseco je, kakšen. Zgodba je že stara in ni vredna, da bi jo pripovedoval. Bilo bi pa tudi sedaj, v smrtni uri brez pomena, kako bi jo tolmačil. Vsakdo izmed nas mora hoditi svojo pot življenja; kakšnega pomena pa je, ali je že bila pot dobra ali slaba, potem ko smo enkrat dospeli do cilja? Smrt me ne plaši niti ne tolaži. V svojem življenju sem storil slabo in sem storil dobro. Slabo sem storil, ker je bila včasih narava in izkušnjava premočna zame, dobro, ker me je sree vzpodbujalo k temu. No, sedaj je pri kraju, in smrt koncem koncev ne more biti tako strašna, če pomislim, da mora umreti vsako človeško bitje, ki je bilo rojeno, in vse žive stvari. Najsi je vse drugo krivo in neresnično, verujem, da je Bog in da je bolj usmiljen kot ljudje.« In upelhan je umolknil.

Prilpajica LUTJDSKO KNJIZNICO (jugoslovanska knjižarna v Ljubljani) 19. zv. J. O. Curwood, Kazna, volje pes. Ranaški roman 18 Din, vezan 30 Din. — 20. zv. Ed. About. Kralj čora 18 Din, vezan 30 Din. — 21. zv. H. R. Haggard, Jutranja zvezda. 30 Din, vez. 40 Din. — 22. zv. Otoka kapitana. Popolnovečerni okoli sveta. Roman v treh delih. 48 Din, vez. 58 Din.

Specialna mehanična delavnica za popravilo pisalnih, računskih in drugih strojev LUDOVIK BARAGA Ljubljana, Selenburgova ulica št. 6/1 telefon štev. 950

VREDNOSTNI PAPIRIJ

Ljubljana, 7 odstot. invest. pos. 72-73, vojna odškodnina 310-317, zastavni listi 20-22, kom. zadolžnice 20-22, Celjska 193-195, zaklj. 195, Ljublj. kreditna 150 den., Merkantilna 94-98, Prastedion 866-869, Kred. zavod 165-175, Strojne 73 den., Večje 102 den., Stavbna 55-55, Šešir 104 denar.

Zagreb, 7 odstot. invest. pos. 72.75-73.50, agrari 43-43.50, vojna odškodnina 314.50-315.50, kasa 314.50-315, okt. 314.50-315, nov. 316.50 do 318; Hrv. esk. 100-101, Kred. 100-102, Hipo. banka 55-56, Jugobanka 93-94, Prastedion 865 do 870, Ljublj. kreditna 150 den., Srpska 130-131, Zem. banka 137 den., Ujed. banka 95 blag., Narodna banka 4250 denar, Sečerna 435-480, Nihag 12 bl., Gutmann 260 bl., Slavex 100-105, Slavonija 31.50-32, Trbovlje 300-310, Večje 102 den., Našička 1250 denar.

Dunaj, Don.-savsko-jadr. 788.000, Živno 744.000, Alpine 375.000, Kranjska industrijska 483.000, Trbovlje 383.000, Hrv. esk. 148.500, Leykam 125.000, Hip. banka 70.000, Mundus 1.060.000, Slavonija 87.500.

BLAGO.

Ljubljana, Les: Drva bukova, suha, zdrava metrska fca vag. meja 22 den.; deske — smreka, jelka, 18 mm, I., II., III., fca vag. meja 500 den., bukovi plohi, neobrobjeni, 50, 60, 70, 80, 90, 100, 130 mm, od 2.50 m naprej, I., brez grč, fca vag. meja 650 denar; bukovi plohi, od 40-130 mm, od 2.50 m naprej, fca vag. meja 520 bl.

Žito in poljski pridelki: Pšenica bačka, 73-76, 2 odstot., fca nakl. postaja 297.50 bl.; pšenica, 73-76, 2 odstot., fca vag. nakl. postaja 292.50 bl.; koruza umetno sušena za X., XI., XII., fca vag. nakl. post. 165 bl.; koruza nova v klipu, fca vag. nakl. postaja 85 bl.; koruza nova, fca vag. nakl. postaja 125 blag.; oves novi, fca vag. nakl. post. 157.50 blg.; rž 71-72, 2 odstot., fca vag. nakl. postaja 215; ječmen krmilni, 62-63, fca vag. nakl. postaja 160 blag.; ječmen krmilni, 63-64, fca vag. nakl. postaja 165 blag.; ječmen letni, 65-66, fca vag. nakl. p. 185 blag.; otrobi drobnji, fca vag. nakl. post. 125 blag.; fižol beli, 0.75 odstot., fca vag. nakl. post. 170 blag.; fižol prepelčar, fca vag. nakl. post. v vrečah po 50 kg 315 blag.; krompir, fca vag. slov. postaja 135 blag.; laneno seme, fca Ljubljana 380 den.; laneno seme Podravina, fca Ljubljana 370 den.; laneno seme prekmursko, vag. Ljubljana pariteta, pol vag. 420, zaklj. 420; seno sladko, stisnjeno, fca vagon slov. postaja 100 bl.

Glasba

Gozdič je že zelen, Nar. pesem, primerna za nagrobnice. Za moški zbor harmoniziral Josip Pavčič. Izdalo in založilo pevsko društvo »Ljubljanski zvon« v Ljubljani. Cena prvi partituri 5 Din, če jo zbor naroči za vse pevce le 1.50 Din. V turbovne akorde odeva narodna pesem bo dobrodošla našim pevskim zborom kot nekdanj Devova »Vigred se povrne. Naroča se pri založniku.

Orel

Šentpeterski Orel. V sredo ob 8 v Prosveti zanimivo predavanje. Predava g. prof. dr. Rožman. Točno! — Podpredsednik.

Naznanila

Klub esperantistov v Logatcu naznanja, da se vsi vpisovanje v začetniški esperantski tečaj v sredo dne 27. t. m. v šoli v Dol. Logatcu.

Darovi

Za poplavljenec občine Ziri, so darovali sledeči uradi, korporacije in posamezniki naslednje zneske oziroma predmete: Gremij trgovcev Novavas Din 1000, Okrajno društvo industrijskih uradnikov Kamnik, Din 500, Divjak Franc in Divjak Andrej, Logatec po 200 Din; Zupanstvo St. Vid nad Ljubljano Din 79 in večjo množino obleke in krompirja in drugih živil; Volk & Košmrl, Ljubljana, 1000 Din; Volk Anton, Ljubljana, 1000 Din; Pogačnik Franc, Ljubljana 1000 Din; Občinski urad Selce, 588.50 Din; Dr. E. Močnik, Celje, 100 Din; Marija Rupnik, Sol. upraviteljica, Kamnik, 150 Din; Lazar Jožef & sin, Koroška Bela, 50 Din; Zupanstvo občine Rovte, 1000 Din; Avgust Agnola, Ljubljana, 1000 Din; Primožič Franjo, carinik, Virovitica, 200 Din; Dr. Srečko Goljar, St. Vid nad Ljubljano, 50 Din; Zupanstvo občine Rakek, 4001 Din; Seumig I., Ljubljana, 100 Din; Bunc i drug, Ljubljana, 100 Din; Uslužbenici cestne železnice v Ljubljani po Osvald Ivanu, 165 Din; Sokolsko gledališče v Radovljici, 200 Din; Klamer Martin, Dolnja vas pri Cerkljici, 100 Din; Zupanstvo Cerkljica 3020 Din; Adria Fr. Šibenik, Ljubljana, zavoj čaja; Ivana Golob, Ljubljana, zavoj obleke in čevljev, neimenovani zavoj moških srajc; Marija Ložarjeva, Ljubljana, dva zavoja obleke in zaboje moke (živeža); Mestni odbor Rudečega križa na Bledu, veliko zbirko obleke in čevljev; Ign. Vok, Ljubljana, 1000 Din; Fran Medica, Ljubljana, 60 Din; Alojzij Pavščin, Ljubljana, 500 Din; Lekarna Bahovec, Ljubljana, 20 Din; Žitni zavod, Ljubljana,

100 Din; Ljubljanska komercialna družba 100 Din; I. Premelj, Ljubljana, 300 Din; Josip in Rajko Turk, Ljubljana, 50 Din; Alojzij Vodnik, Ljubljana, 1000 Din; Merkur Anton, Ljubljana 50 Din; Kaluža Marija, Ljubljana, 50 Din; Dr. Janko Leskovec, Dolnja Lendava, 100 Din; »Oriente« Tovarna barv, Ljubljana, 500 Din; Dr. Ljudevit Štiker, Brežice, 100 Din; Dr. Jenko I., Ljubljana, 150 Din; Medič & Zankl, Ljubljana 100 Din; Dr. Fr. Frlan, Ljubljana, 100 Din; Dr. Juro Adlešič, Ljubljana, 100 Din; Dr. Košenina Peter, Ljubljana, 100 Din; Dr. Vladislav Pegan, Ljubljana, 80 Din; Pavel Urankar, Ljubljana, 150 Din; Dr. Ivo Česnik, Novomesto, 200 Din; Dr. Breje, Ljubljana, 300 Din; Fr. Kolman, Ljubljana, 300 Din; Dr. Alojzij Kobal, Ljubljana, 200 Din; Kegljanski klub »Sloga« Ljubljana, Din 500; Dr. Viktor Breskvar, Ljubljana, 50 Din; Dr. Jakob Mohorič, Ljubljana, 50 Din; Kunovar Ivan, Ljubljana, 20 Din; Brata Moskovič, Ljubljana, 200 Din; I. Naglas, Ljubljana, 1000 Din; Dr. I. Drobnjč, Ljubljana, 30 Din; Dr. F. Novak, Ljubljana, 300 Din; Dr. Josip Režek, Novomesto, 50 Din; Kolber Fr., Radovljica, 100 Din; Dr. Volavšek, Ljubljana, 50 Din; Dr. Senčar in Salamun, Ptuj, 50 Din; Dr. Alojzij Rakun, Celje, 50 Din; Dr. Juro Hraševac, Celje, 100 Din; Dr. Fr. Lipold, Maribor, 25 Din; Dolničar-Ritar, Ljubljana 50 Din; P. Stojc, Ljubljana, 100 Din; N. O. Kraševac, Ljubljana, 20 Din; Jugo-avto, Ljubljana, 200 Din; Dr. Oton Fetič, Ljubljana, 100 Din; Jože Mihelič, Ljubljana, 100 Din; Teo Korn, Ljubljana, 100 Din; Dr. Fr. Ivanetič, Maribor, 250 Din; Dr. Stevan Rajč, Kočevje, 25 Din; Dr. R. Krivec, Ljubljana, 300 Din; Dr. J. Zirovnik, Ljubljana, 200 Din, 200 Din; Dr. I. Benkovič, Ljubljana, 50 Din; Dr. I. Oblak, Ljubljana, 300 Din; Dr. E. Palovec, Ljubljana, 50 Din; Dr. F. Pirnat, Slov. Gradec, 100 Din; Hranilnica in posojilnica Dravograd, 200 Din; Fr. Martine, Ljubljana, 20 Din. Vsem navedenim darovalcem, kateri so se odzvali prošnji obč. pomožnega odbora za ubogo poplavljenca v Zireh, bodi tem potom izrečena najiskrenejša zahvala! Ubogo žrtve poplave ne bodo tem dobrotnikom nikdar pozabile nudene pomoči, ter bo njih hvaležnost trajna. Vse ostale, kateri se še niso odzvali naši prošnji, pa prosimo, da se vsak po svoji moči odzove, kajti vsak še tako malenkosten dar bo v tej strašni sili, nesreči in pomanjkanju, dobrodošel ubogim in bednim poplavljenkam občine Ziri. Kdor hitro da, dvakrat da! Zato ne odlašati, ker sila, beda in pomanjkanje teh revežev je velika, pomoč nujno potrebna. Izkaži se vsak brata v nesreči in pomagaj po svoji moči, bodisi z denarjem, živežem, obleko ali s čimerkoli. Vsi na pomoč poplavljenkam občine Ziri. — Občinski pomožni odbor za poplavljenca v Zireh.

Darovi za poplavljenca. — G. velikemu županu dr. Baltiču so poslali nadaljne prispevke za poplavljenca: g. Jernej Stele, trgovec v Spodnji Šiški 300 Din; Jugoslovenska banka, podružnica v Ljubljani 1000 Din; g. Alojz Vodnik, kamnoseški mojster v Ljubljani 1000 Din; uradništvo pošte hranilnice v Ljubljani (za Ziri in Polhovgradec) 401 Din; g. Anton Tonejc, kavarnar v Ljubljani 500 Din; Kreditni zavod za trgovino in industrijo v Ljubljani 10.000 Din; Pivovarna »Unione« v Ljubljani, 2.500 Din; Mestna hranilnica Ljubljanska, 25.000 Din; g. Dragotin Hribar, predsednik Kranjske hranilnice v Ljubljani, 2000 Din. — Vsem plemenitim darovalcem bodi izrečena v imenu prizadetega prebivalstva najtoplejša zahvala.

Pri mestni blaginji v Ljubljani so darovali v času od 16.-23. oktobra 1926 za poplavljenca: Srečko Vršič, trgovec in posestnik, 100 Din; E. Bernatovič, trgovka, 100 Din; Angeloslav Hrastnik, trgovec, 100 Din; Mery Kosler, Cerkinov grad, 100 Din; Evangeljsko gospejno društvo, 250 Din; Hanuš Krofta, ravnatelj Ljubljanske kreditne banke, 500 Din; Ivan Vrtičnik, pekovski mojster, Tržaška cesta 100 Din; Košak Peter, gostilničar, 25 Din; Omizje pri Sokolu, Pred Škofijo, 150 Din; Podlogar, mestni uslužbenec, 30 Din; Lauter, gostilničar, Kopitarjeva ulica, 20 Din; Stele Pavel, Poljska cesta 3, autotaksi, 20 Din; Korn Teodor, kleparski mojster, Poljska cesta, 20 Din; Predovič Janko, trgovec in posestnik, 50 Din; Zalaznik, trgovec, Stari trg, 200 Din; Banko Ignac, gostilničar in posestnik, Kete-Murnova cesta 50 Din; Keber Jožef, mesar, Kete-Murnova cesta 10 Din; Caserman Matej, krojač, Kete-Murnova cesta, 10 Din; Adamič, Kete-Murnova cesta, 2 Din; More Emil, sodavičar, Kete-Murnova cesta 30 Din; Juvan Marija, Kete-Murnova cesta, 10 Din; Juvan Franc, Kete-Murnova cesta, 10 Din; Hartmann Peter, zastopnik pivovarne Puntigam, 10 Din; Akcijska družba za kemično industrijo, 20 Din; Petschnig Rajmund, svečar in medičar, Sv. Petra c. 10 Din; Rozman Franc, Sv. Petra cesta, 20 Din; Petrič Janko, župnik, Sv. Petra cesta, 20 Din; Zupančič Leopold, gostilničar, Ahacjeva cesta, 20 Din; Podboj Ivan, trgovec, Sv. Petra cesta 95, 15 Din; Jelenič Jernej, tov., Stara pot 1, 20 Din; Lavrič Andr., iz Šentpeterskega okraja, Din 10; Zidan Alojzij, iz Šentpeterskega okraja, 10 Din; Vizintin, iz Šentpeterskega okraja, 10 Din; Vodopivec, iz Šentpeterskega okraja, 15 Din; Franzl Henrik, tovarnar pletenin, 100 Din; Reich Josip, tovarnar, Poljski nasip, 30 Din; Kmetec Simon, posestnik, Resljeva cesta 13, 500 Din. — Skupaj 2.697 Din. — Vsem darovalcem prisrčna hvala!

Čisto sobo

oddam solidnemu gospodu ali gospodični. — Ilirška ulica 19/L (desno).

Deklica pridna, stara 16 let, vaje na tudi gospodinskih del, se želi izučiti v trgovini z mešan. blagom. Blagohotne ponudbe na upravo lista pod številko 7300.

POSTENO DEKLE išče službo v kršč. hiši. Naslov v upravi: št. 7280.

Deklica 15 let stara, s 7 razredi osnovne šole, išče mesta UČENKE na deželi. Naslov se izve v upravi »Slovenca« pod št. 7276.

INSTRUIRAM v vseh predmetih za hum. gimn. Naslov v upravi: št. 7350

Elektrotehniški zastopstvo škodovih zavodov, Selenburgova ulica št. 7

išče absolventa višje strojne šole. Nastop takoj. 7344

2 sobi v pritličju, poslovn. prostora, na Aleksandrovi c. št. 5 odda 1. nov. Uprava Paumgarten, I. nadstr.

SOBO (mehlov.), takoj oddam v bliž. glav. kol. 2 solidnima gospodoma. Naslov v upravi: št. 7373.

SOBO s poseb. vvhodom oddam takoj gospodu ali gospodični. — Naslov v upravi pod številko 7349.

LOKAL

na najprometnejši točki v mestu se odda. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. »LOKAL« št. 7374.

HRASTOVE KOLE za ograjo kupim takoj. J. H., Večna pot št. 17, p. Ljubljana. 7348

Radi uvedbe avtomobilskega obrata je naprodaj dva para dobrih težkih konj

z opremo, več tovornih in kočijskih voz v tvornici papirja BRATJE PIATNIK v Radečah pri Zidanem mostu. 7359

Razpisujemo dobavo 120 kubičnih metrov jamskega lesa

Pogoji interesentom na razpolago. — Direkcija državnega rudnika ZABUKOVCA, p. Griže — dne 22. oktobra 1926.

JABOLKA

fina, namizna, sortirana, 8000 kg naprodaj. — Naslov na upravo lista pod »Jabolka« št. 7356.

Dojne ovce

Ostrijžišče, prodaja P. PREMELČ — v Loki ob Žusmu. 7360

Veleposestvo

120 oralov, dve hiši in gospodar. poslopje, vinograd okrog 12 oralov, se prod. — Natančneje pozvedbe: THIERRY — Sromlje pri Brežicah.

Posestvo

v Lazih pri Prežganju 1½ ure oddaljeno od žel. post. Grosuplje, se prod. po ugodni ceni. Hiša, gosp. poslopje, 30 oralov zemlje in precej sadja. — Več se izve pri Francu Bučarju, Mala Stara vas št. 3 — pri Grosupljem.

Fotoaparati

6½ × 9 se kupi. — Ponudbe upravi »Slovenca« pod št. 7351.

Gramofonisti!

Prihranili si boste denar in jezo, ako izročite Vaš pokvarjen gramofon nam v popravilo. V naši delavnici se izvršijo vsa popravila strokovno in ceno. Nadomestne dele imamo vedno v zalogi. A. Rasberger, Ljubljana — Tavčarjeva ulica št. 5.

Dvokolesa

popravlja najbolje, najhitreje in najceneje FLORJANČIČ, Ljubljana, Nunska ulica št. 3.

Foto M. Japelj

Maribor Aleksandrova c. št. 25/III. nudi lepe slike in zelo poceni.

Najcenejše

modroce - žimnice - otomane - divane - in vsa v to stroko spadajoča dela dobavlja FRANC JAGER Kolodvorska ulica 27.

Popravila se točno, solidno in najceneje izvrše.

VRTNARSTVO

IVAN JEMEC Maribor — Razlagova 11 priporoča nagrobne in druge vence in šopke po nizki ceni.

Ceno naprodaj malo rabljen, komplet PLETILNI STROJ

št. 6½ in nov BENCIN - MOTOR

4 HP. JANKO DOLŽAN, gostilna »Mali« GOLNIK, Križe (Gorenjsko). 7275

Volno in bombaž

za strojno pletenje in vsakovrstna ročna dela dobite po najnižjih cenah v veliki izbiri pri Karlu PRELOGU — Ljubljana, Stari trg št. 12 — in Židovska ulica št. 4.

Foto-aparat

9×12, »Ica«, Extra-Rapid Aplanad z vsem kompl., malo rabljeno, ceno prod. radi odpotovanja. — Naslov v upravi: št. 7316

Otroška posteljica

železna, belo lakirana, z žimnico, ter rudeča plišasta garnitura, obstoječa iz divana, fotelja in dveh stolov, poceni naprodaj. Naslov v upravi: št. 7317.

KLAVIRJI!

Tovarna in zaloga klavirjev, prvovrstnih instrumentov različnih vrst, kakor tudi lastnih izdelkov. Poseben oddelek za popravila. Uglaševanje in popravila za Glasb. Matice, Konservatorij in za druge institucije se izvršujejo od mojih vrstke. — Točna popravila, zmerne cene, tudi na obroke. — Izdelovalec klavirjev R. WARDNEK, Ljubljana, Hliserjeva ul. 5.

NAGROBNICE

Tretji premenjeni natis. Uredil Francišek Marolt, učitelj. Broširano Din 16-., vezano Din 20-.

Jugoslovanska knjigarna Ljubljana

Velika izbira - naintžje cene!

Zimsko perilo capate, rokavice, svetleje klobuke, dežne plašče, čevlje, čepice, kravate itd. nudi najugodnejše splošno znana trdka Jakob Lah, Maribor samo Glavni trg 2

Knjigovodkinjo

samostojno moč, z večletno prakso, ki je večje tudi slovenske, srbohrvaške in nemške korespondence, sprejme industrijsko podjetje v Ljubljani. Nastop službe sredi decembra. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod številko 7366.

Od 17. oktobra

dalje

moderni raglani . . . samo Din 680
" za dečke " " 600

Gričar & Mejač

samo Selenburgova ulica št. 3.

Zahvala.

Ko nam je umrl dragi soprog, odnosno dobri in skrbni oče, gospod

Ignacij Štrekelj

trgovski vrtnar

smo prejeli toliko dokazov iskrenega sočutja, da se ne moremo vsakomur posebej zahvaliti.

Zatega delj izrekamo po tej poti srčno zahvalo »Pokrajinski zadrugi trgovskih vrtnarjev za Slovenijo« za vso pozornost, izkazano pokojniku; gospodom stanovskim tovarišem in drugim p. n. osebam za krasne vence in šopke. Šišenski »Narodni čitalnici«, ker se je udeležila pogreba po odposlankstvu z zastavo; vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so nam izrazili ustno ali pismeno svoje sožalje ali ki so spremenili našega ljubljence na poslednji poti.

V Ljubljani, 25. oktobra 1926.

Zalujoča soproga IVANA in žalujoči otroci ANGELA, IVAN in STANKO.

Vremensko poročilo

Meteorološki zavod v Ljubljani, dne 25. oktobra 1926.

Višina barometra 308.8 m

Opazovanja	Barometer	Temperatura	Rel. vlaga	Veter in brzina	Oblečnost	Vrsta padavin		Najvišja temp.	Najnižja temp.
						ob opazovanju	v mm do 7h		
Ljubljana (dvorec)	7	763.3	5.1	79	mirno	9	13.1		
	8	764.0	5.7	80	ESE 0.5	9			
	14	763.8	7.6	60	SSE 1.5	10			
Maribor	21	761.0	4.4	77	SW 0.5	5		8.8	4.0
		764.9	4.0	85	SE 5	2	20.0	8	2
		764.8	4.0	73	SSE 1.5	10	8.0	18	4
Belgrad	8	763.1	5.0	70	NW 9	6	3.0	26	5
Sarajevo		758.3	16.0	59	S 3	5		30	12
Skopje		758.3	16.0	58	N 5	1	18.0	26	9
Dubrovnik		758.9	14.0	54	NW 1.5	1	0.5	22	13
Split		762.8	0.0	—	SSW 1.5	10	9.0	3	0
Praga	7								

Najvišje temperature veljajo za prejšnji dan, razven ljubljanske.

Barometer je reduciran na morsk gladino. — Visoki zračni tlak (barometer nad 765 mm) prinaša navadno lepo, nizki (pod 755 mm) pa padavinsko vreme. Barometer v mejah od 755 do 765 mm naznanja v glavnem spremenljivo vreme.

Dunajska vremenska napoved za torek, dne 26. oktobra: Vreme se zopet poslabša; toplječe, v višjih legah jugozapadni vetrovi.

Povprečni barom. višji ko včeraj za 17.5 mm.